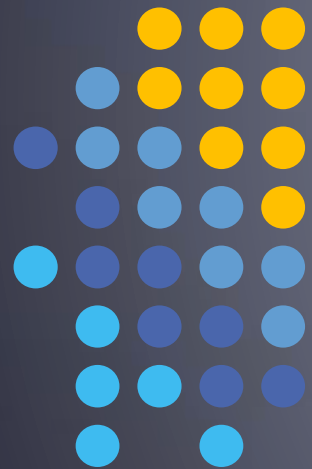


התעשייה בישראל תמונת מצב



המחלקה למחקר כלכלי
אגף כלכלה





תעודת זהות תעשייתית



16,331 ₪

שכר חודשי למשרת שכיר בתעשייה



581.4

אלף מועסקים

355.8 אלף מועסקים בענפי הסחורות
225.6 אלף מועסקים בענפי השירותים



5,858

מפעלים תעשייתיים
המעסיקים 5 עובדים ומעלה



כ- 40%

מהמכירות מופנה ליצוא



443.8 מיליארד ₪

מכירות



154.8 מיליארד ₪

תוצר תעשייתי



27,409 ₪

שכר חודשי למשרת שכיר
בתעשיית ההיי-טק

(בענפי הסחורות והשירותים)



308.6 אלף

שכירים בענפי

ההיי-טק התעשייתיים

(סחורות ושירותים)



62.7 מיליארד \$

יצוא סחורות תעשייתיות

43.8 מיליארד \$

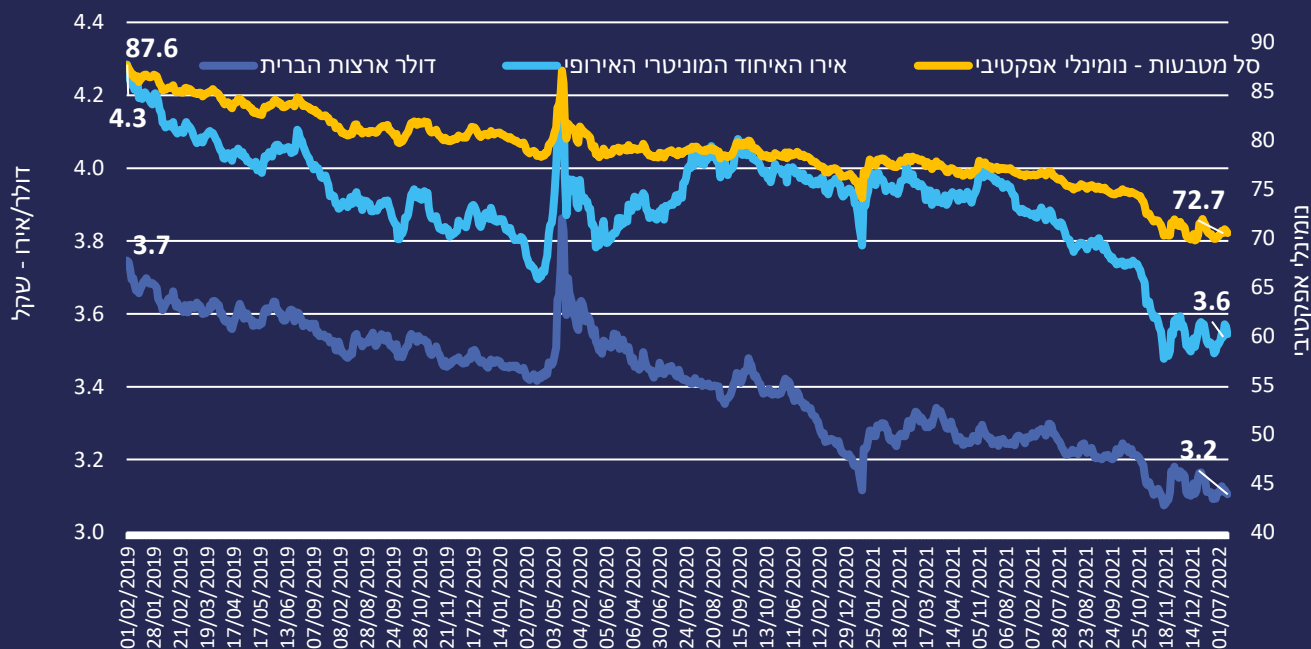
יצוא שירותי הייטק תעשייתיים



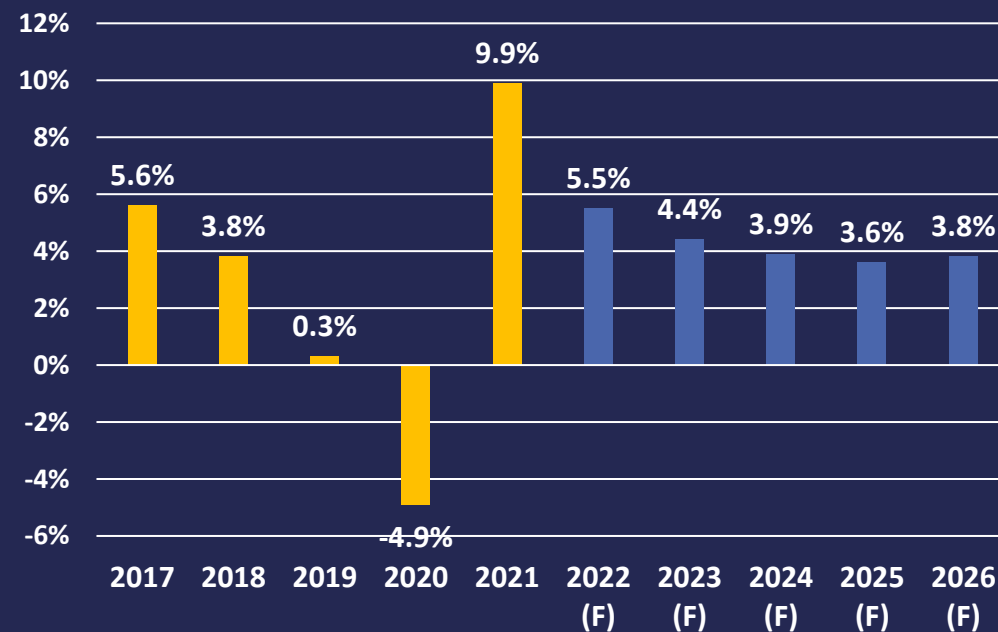
בהמשך למגמת הייסוף בשערו של השקל מול האירו והדולר בשנת 2021 (כ- 6.2% וכ- 2.5% בהתאמה), גם בממוצע שנת 2022 צפוי השקל להמשיך להתחזק בכ- 1.2% ביחס לדולר ובכ- 7.8% ביחס לאירו. להתחזקות השקל השפעה ניכרת על הייצוא התעשייתי, אשר באה לידי ביטוי בשחיקה מתמשכת ברווחיות ובריידה בכושר התחרות מול העולם על רקע הכנסות נמוכות ממט"ח אל מול תשומות שקליות גבוהות. זאת, בייחוד בשל השימוש הנרחב במטבעות אלה בעסקאות היצוא (כ- 80% מסך עסקאות היצוא בשנת 2020 נעשו במטבע הדולר וכ- 15% במטבע האירו).

בשנת 2021 חל זינוק של כ- 9.9% בצמיחת הסחר העולמי בסחורות, המאותת על יציאה מהמשבר הכלכלי על רקע התפשטות נגיף הקורונה, זאת לאחר התכווצות חדה של כ- 4.9% בסחר העולמי בסחורות בשנת 2020. עיקר הנסיגה בשנת 2020 מקורה בשיבושים בשרשראות האספקה ובמגבלות נוספות בכדי לבלום את התפשטות הנגיף.

התפתחות שערי החליפין דולר, אירו, נומינלי אפקטיבי



הסחר העולמי בסחורות שיעורי שינוי שנתיים

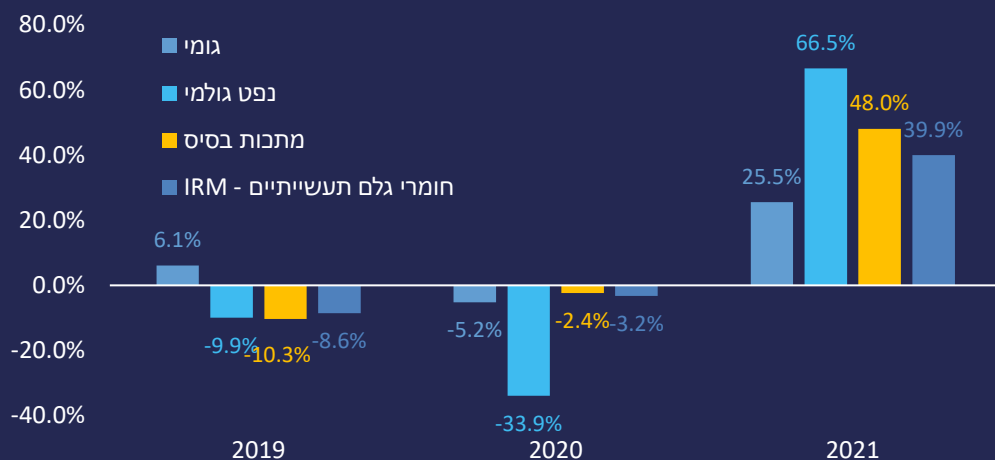




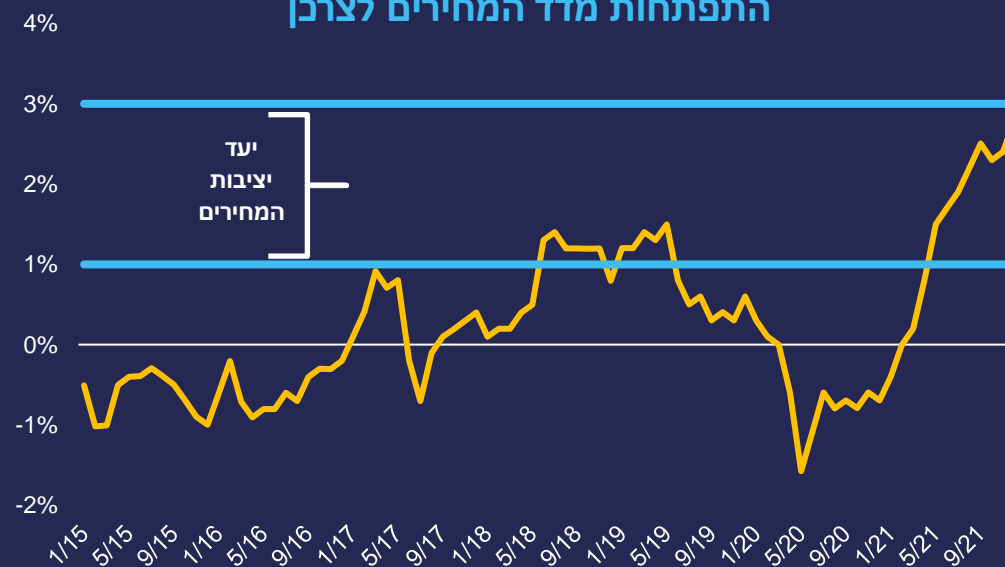
בשנת 2021 חלו עליות במחירי כל חומרי הגלם, בעיקר בשל הביקושים הגבוהים שנוצרו בעקבות השיבושים בשרשראות האספקה. כך, מדד חומרי הגלם התעשייתיים (IRM) המשקף מחירים של 9 חומרי גלם (מתכות בסיסיות, גומי ועוד) רשם עלייה חדה של כ- 39.9% בשנת 2021.

במהלך שנת 2021 נרשמה עלייה במדד המחירים לצרכן על רקע ההתאוששות בפעילות הכלכלית והשפעת העלייה במחירי הייצור, הסחורות והשילוח, זאת במקביל להשפעת השיבוש בשרשרת האספקה והגידול בביקושים.

מחירי חומרי גלם עולמיים שיעור שינוי במחיר הדולרי במהלך השנה



התפתחות מדד המחירים לצרכן

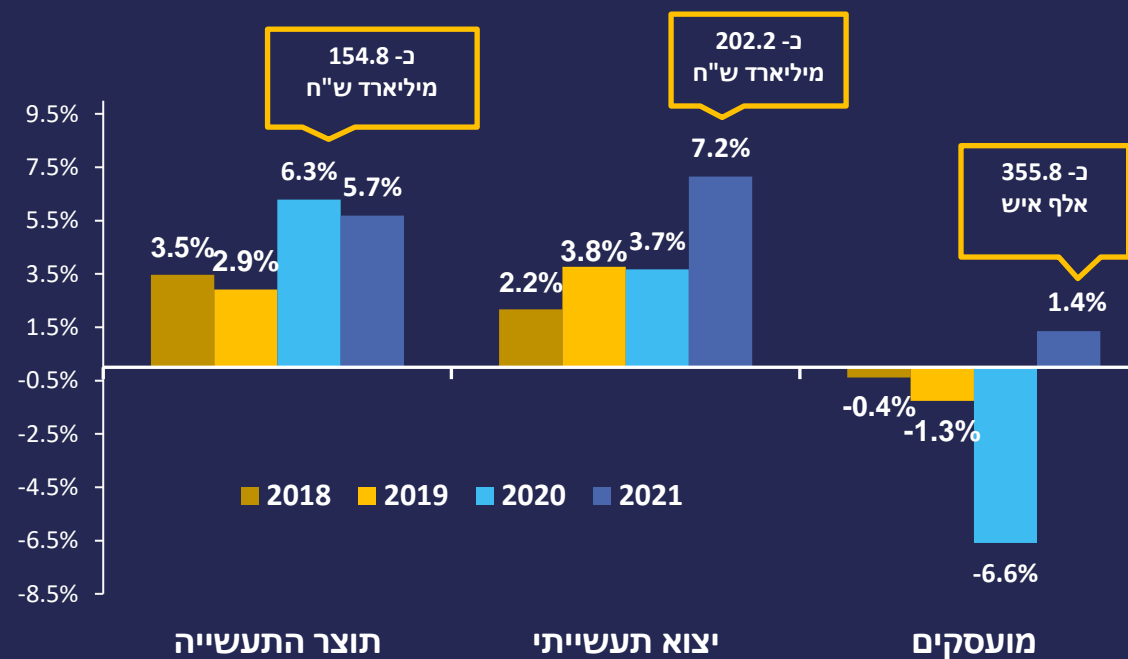




הפעילות התעשייתית בשנים האחרונות

בסיכום 2021 צמח התוצר התעשייתי בשיעור של כ- 5.7%, והסתכם בכ- 154.8 מיליארד ₪ במונחי ערך מוסף. עלייה זו משקפת בחלקה התרחבות של כ- 7.2% ביצוא התעשייתי. כמו כן, התחדשה העלייה במצבת העובדים בתעשייה, גידול של כ- 1.4% לאחר פיטורים נרחבים בשיעור של כ- 6.6% בשנת 2020. על בסיס הנתונים שפורסמו עד כה עולה כי בדומה לביצועי המשק, גם התעשייה הישראלית רשמה בשנה החולפת צמיחה בכל אחד מהאינדיקטורים העיקריים ונמצאת בהתאוששות ממשבר הקורונה.

הפעילות התעשייתית בשנים האחרונות שיעורי שינוי שנתיים ריאליים

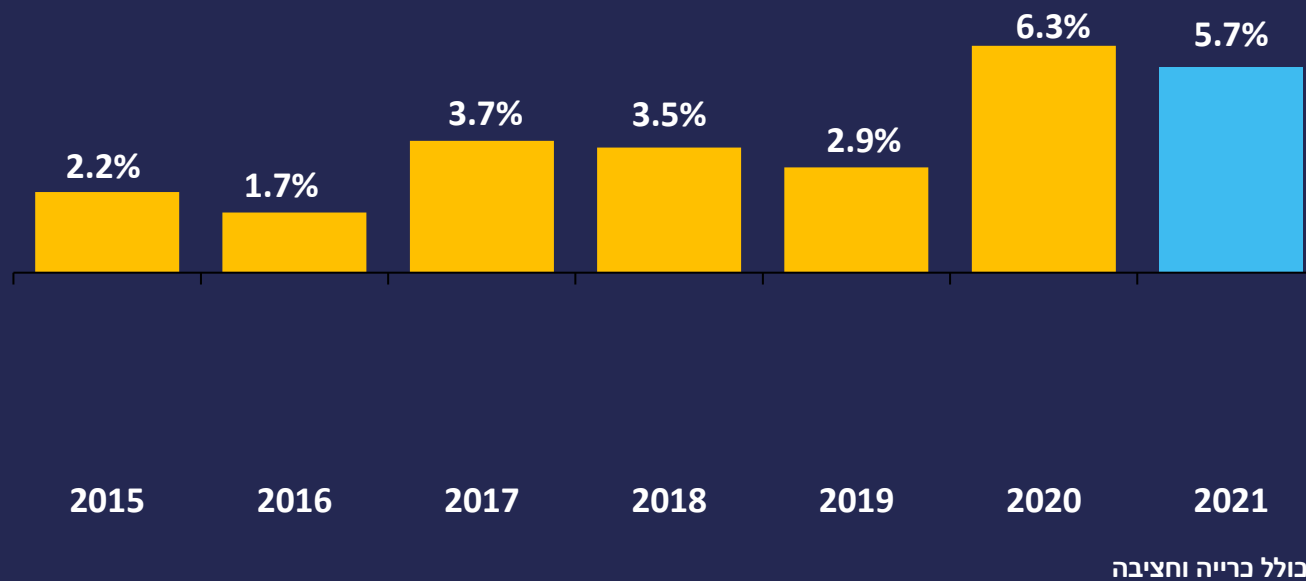




התוצר התעשייתי

בשנת 2021 חלה האטה קלה בקצב צמיחת תפוקת התעשייה הישראלית: עלייה ריאלית של כ- 5.7%, זאת לאחר צמיחה ריאלית של כ- 6.3% בשנת 2020. כך, התוצר המקומי גולמי התעשייתי נאמד בכ- 154.8 מיליארד ₪. העלייה בתוצר התעשייתי משקפת צמיחה בכל קבוצות העתירות, כאשר תוצר קבוצת ענפי הטכנולוגיה המסורתית רשם צמיחה של כ- 5.2% לצד גידול של כ- 2.1% בתוצר קבוצת ענפי הטכנולוגיה העלית. במקביל, עלייה ריאלית של כ- 5.1% חלה בתוצר קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – עלית ושל כ- 3.0% בתוצר קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – מסורתית.

התפתחות התוצר התעשייתי שיעורי שינוי ריאליים, שנתיים, מקוריים



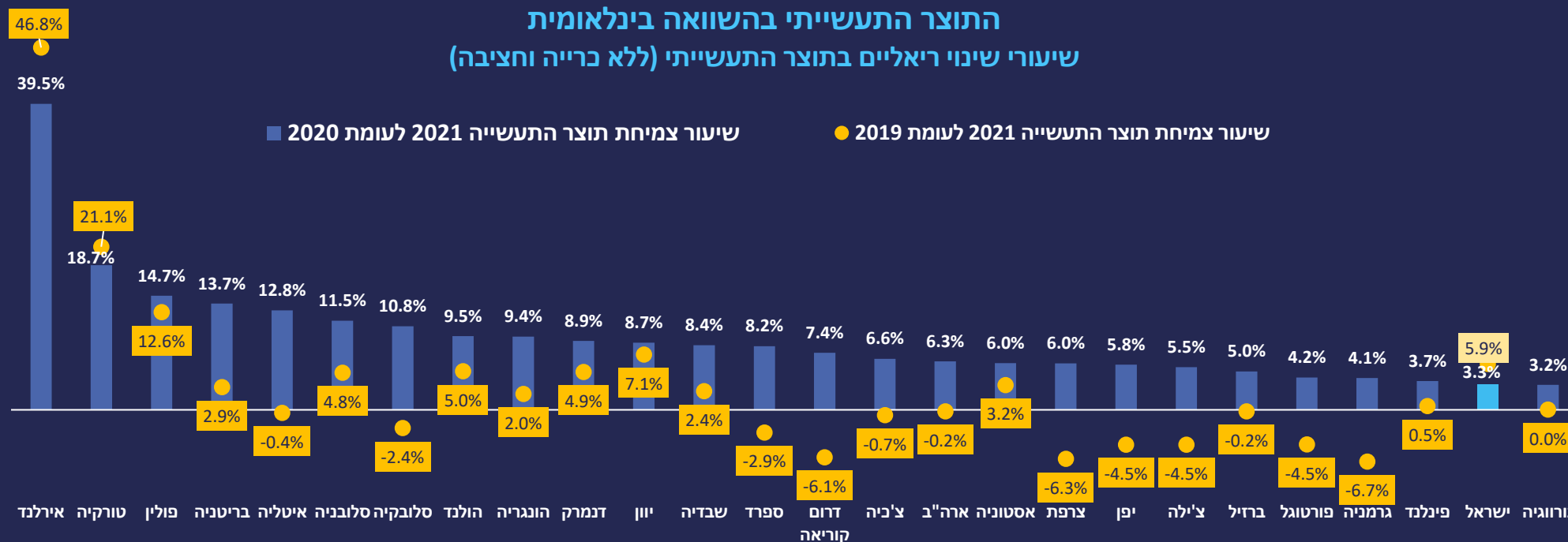


התוצר התעשייתי בהשוואה בינלאומית

מהשוואה בינלאומית של ביצועי התעשייה, בניכוי ענף הכרייה והחציבה, עולה כי בשנת 2021 נרשמה צמיחה של כ- 3.3% בהשוואה למוצע 2020. צמיחה זו הינה מתונה ביותר בהשוואה למדינות הנבחרות, ומציבה את התעשייה הישראלית בנחיתות. בין המדינות שהובילו את צמיחת התוצר התעשייתי בתקופה הנסקרת: אירלנד (כ- 39.5%), טורקיה (כ- 18.7%), פולין (כ- 14.7%) ובריטניה (כ- 13.7%).

אף שכלל המדינות הנבחרות רשמו צמיחה בתוצר התעשייתי בשנת 2021 לעומת 2020, בבחינת שיעור השינוי בשנת 2021 לעומת 2019 (טרום משבר הקורונה) ניתן לראות כי ישנן מדינות אשר רשמו התכווצות בתוצר התעשייתי והתרחבות בשיעור מתון יותר.

התוצר התעשייתי בהשוואה בינלאומית שיעורי שינוי ריאליים בתוצר התעשייתי (ללא כרייה וחציבה)



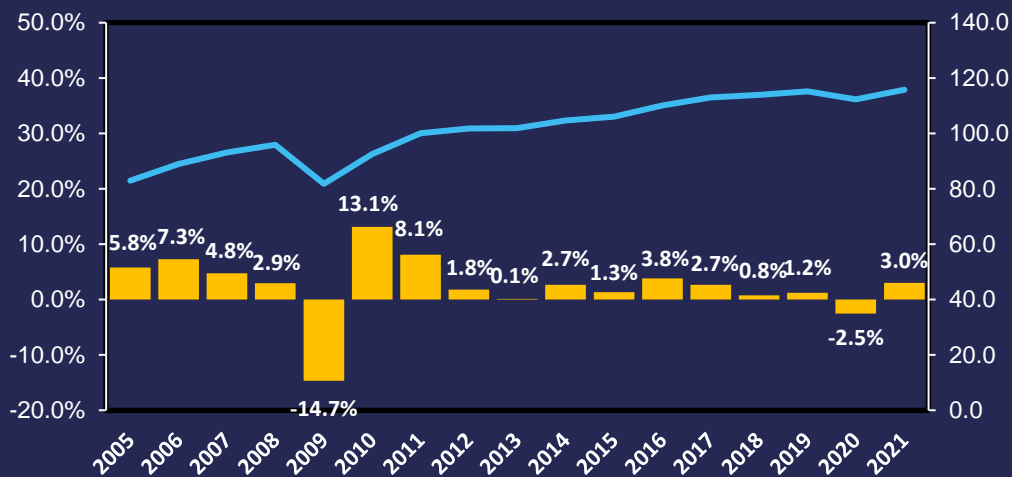


התוצר בקבוצות ענפי הטכנולוגיה המסורתיות

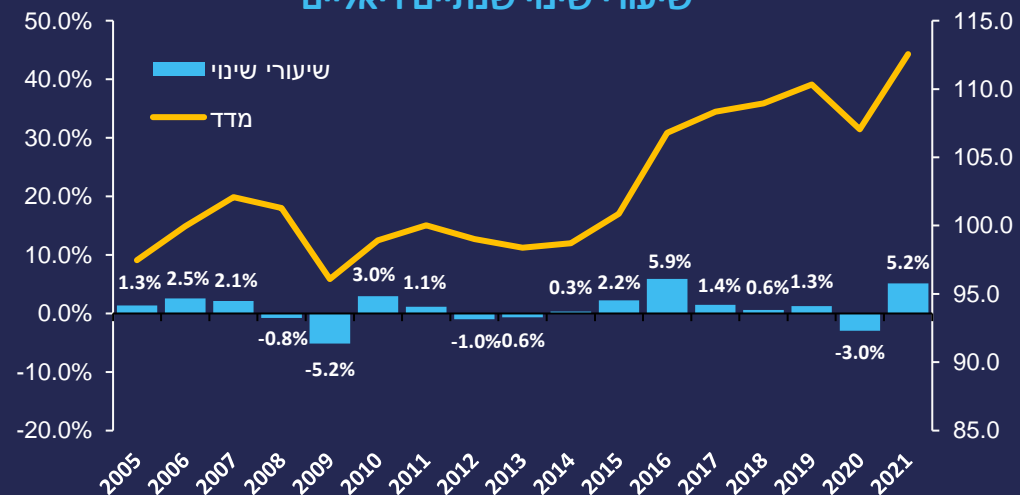
כאמור, הצמיחה בתוצר קבוצת ענפי הטכנולוגיה המסורתית הייתה תרומה משמעותית לצמיחת התעשייה, כך בשנת 2021 חלה עלייה של כ- 5.2% זאת לאחר נסיגה של כ- 3% בשנת 2020. עלייה זו, נגזרה מגידול בכלל ענפי הקבוצה: כ- 18% בתוצר ענף העור ומוצרים, כ- 9% בתוצר ענף העץ והריהוט, כ- 8% בתוצר ענף הטקסטיל וההלבשה, כ- 8% בתוצר ענף הדפסת החומר התקשורתי המוקלט ושל כ- 4% בתוצר ענפי הנייר ומוצרים והמזון, המשקאות והטבק.

כמו כן, גם תפוקת קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת - מסורתית רשמה עלייה בשיעור של כ- 3% בשנת 2021, זאת לאחר נסיגה של כ- 2.5% בשנת 2020. עליה זו משקפת בעיקרה צמיחה של כ- 7% בתוצר ענף מוצרי המתכת ושל כ- 2% בתוצר ענף הגומי והפלסטיק. צמיחה זו, מותנה במקצת בשל נסיגה של כ- 12% בתוצר ענף המתכת הבסיסית ושל כ- 1% בתוצר ענף המינרלים האל – מתכתיים.

התפתחות התוצר בקבוצת הטכנולוגיה המעורבת - מסורתית שיעורי שינוי שנתיים ריאליים



התפתחות התוצר בקבוצת הטכנולוגיה המסורתית שיעורי שינוי שנתיים ריאליים





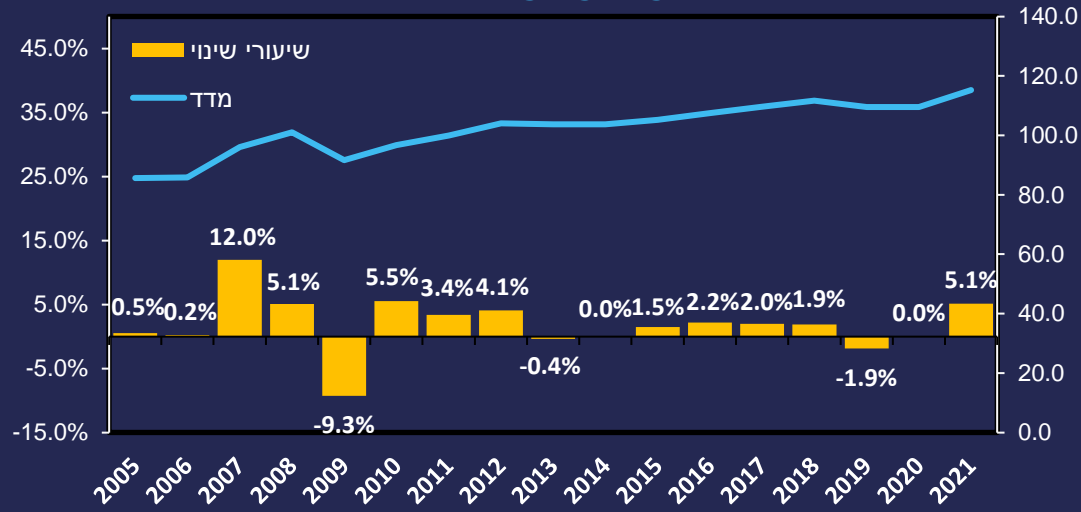
התפתחות התוצר בקבוצות ענפי הטכנולוגיה העיליות

קבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית רשמה גידול של כ- 2.1%, זאת בהמשך לצמיחה בשיעור חד יותר בשנים 2019 – 2020. העלייה בתקופה הנסקרת נגזרה מצמיחה של כ- 9% בתוצר ענפי הרכיבים האלקטרוניים ושל כ- 7% בתוצר ענף המכשור האלקטרוני לבקרה ורפואי. מנגד, חלה נסיגה חדה בשיעור של כ- 21% בתוצר ענף התרופות, זאת לצד התכווצות של כ- 1% בתוצר ענף הציוד האלקטרוני לצריכה ותקשורת.

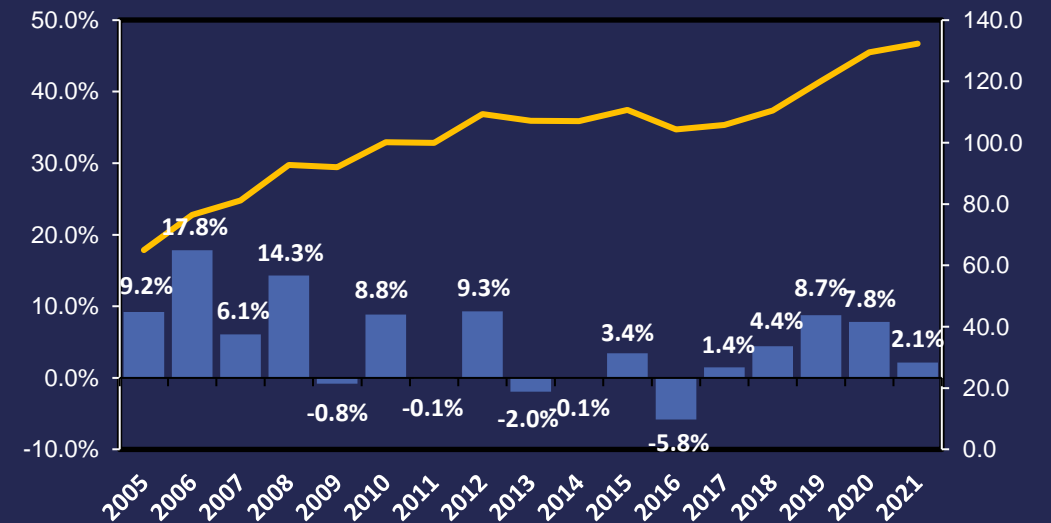
במקביל, חלה צמיחה של כ- 5.1% בתוצר קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – עילית, זאת לאחר קיפאון בשנת 2020. התרחבות זו, נגזרה הודות לעליה בתוצר מרבית ענפי הקבוצה: ציוד חשמלי (כ- 14%), מכונות וציוד (כ- 9%) וכלי תחבורה והובלה (כ- 1%). עליות אלו קוזזו במקצת בשל נסיגה של כ- 1% בתוצר ענף הכימיה והנפט.

תוצר ענף הכרייה והחציבה רשם צמיחה נוספת של כ- 19% בשנת 2021, זאת לאחר זינוק של כ- 35% בשנת 2020.

התפתחות התוצר בקבוצת הטכנולוגיה המעורבת - עילית
שיעורי שינוי שנתיים ריאליים



התפתחות התוצר בקבוצת הטכנולוגיה העילית
שיעורי שינוי שנתיים ריאליים



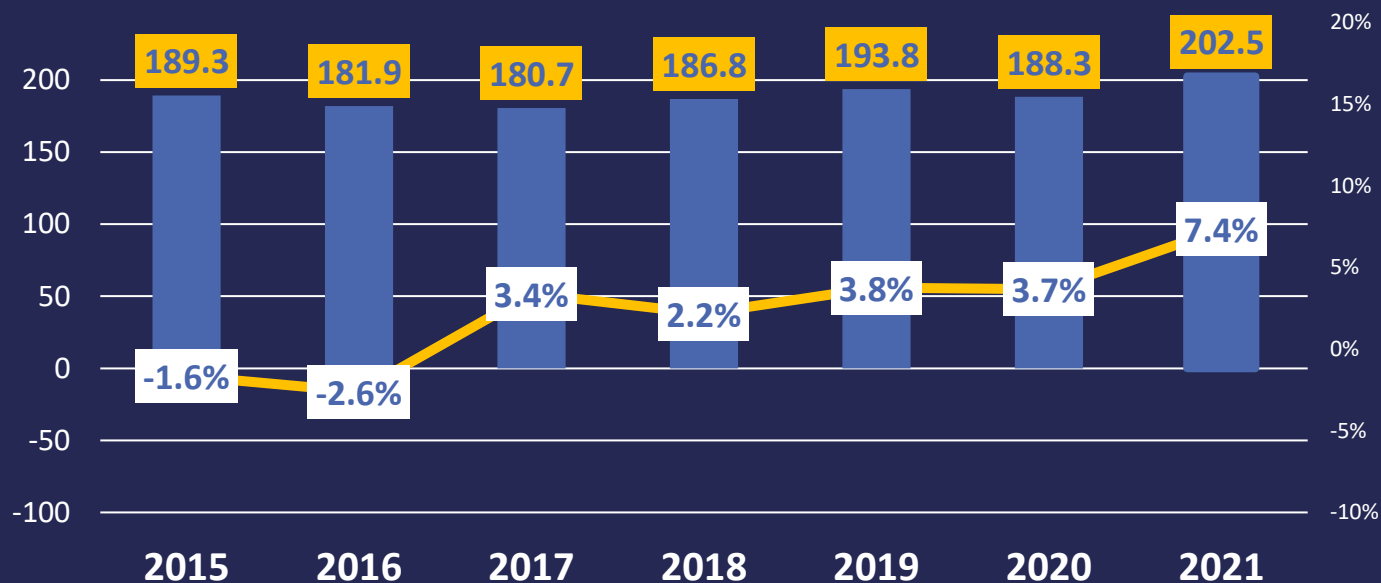


היצוא התעשייתי

בשנת 2021 חלה האצה בקצב צמיחת היצוא התעשייתי: עלייה ריאלית של כ- 7.4% בהשוואה לשנת 2020, זאת בהמשך להתרחבות של כ- 3.7% בשנה הקודמת. כך, על פי נתוני החשבונות הלאומיים, בשנת 2021 עמד היצוא התעשייתי על כ- 202.5 מיליארד ₪.

בשנת 2021, גם נתוני סחר חוץ של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הצביעו על התרחבות היצוא התעשייתי, אם כי בשיעור גבוה יותר של כ- 9.6%. העלייה משקפת זינוק ריאלי של כ- 27% ביצוא קבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית, לצד עלייה של כ- 15% ביצוא קבוצת ענפי הטכנולוגיה המסורתית ושל כ- 9.6% ביצוא קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – מסורתית. עליות אלו קוזזו במקצת בשל נסיגה של כ- 5.4% ביצוא קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – עילית.

יצוא תעשייתי במיליארדי ש"ח, שיעורי שינוי שנתיים ריאליים נתונים מקוריים



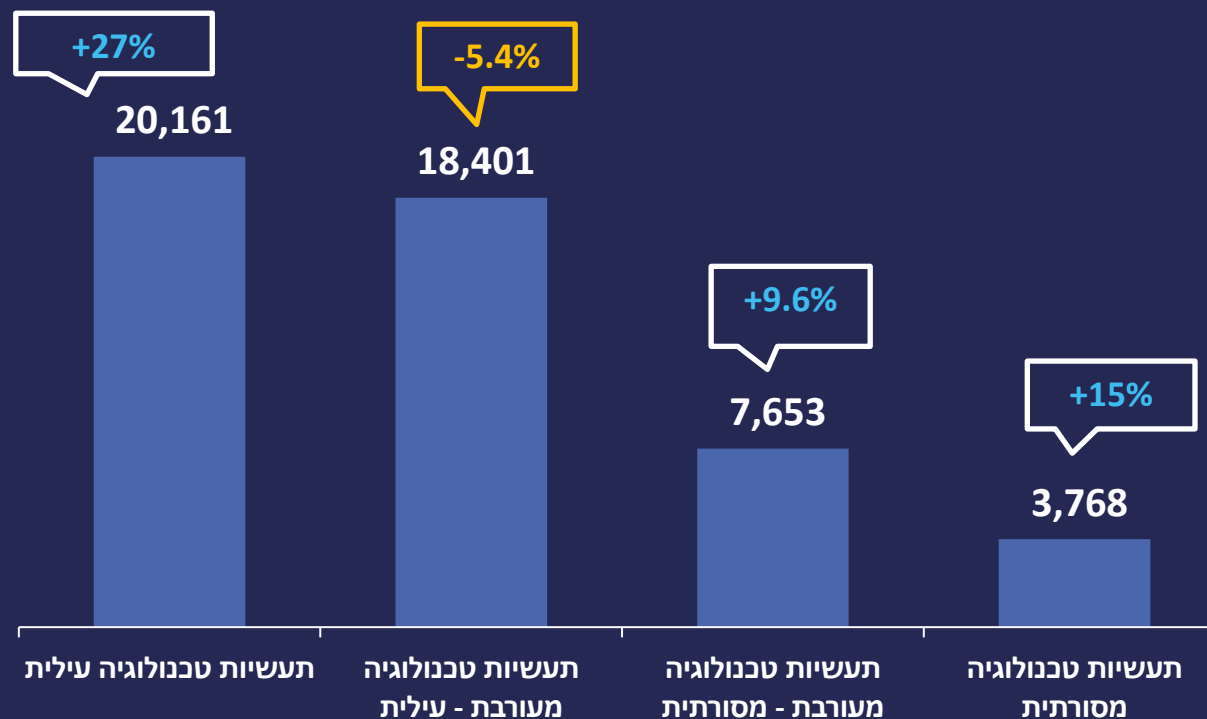


היצוא התעשייתי לפי עוצמה טכנולוגית

הענפים העיקריים אשר הובילו את הגידול ביצוא התעשייתי הם: ענף הציוד האלקטרוני (כ-26%), הרכיבים האלקטרוניים (כ-30%), התרופות (כ-56%) ומוצרי המתכת (כ-14%). מנגד, נסיגה ריאלית חדה בשיעור של כ-19% נרשמה ביצוא ענף הכימיה, לצד התכווצות של כ-6% ביצוא ענף הטקסטיל וההלבשה והעור ושל כ-7% ביצוא ענף הנפט.

היצוא התעשייתי לפי עוצמה טכנולוגית

שיעורי שינוי ריאליים ונתונים אבסולוטיים במיליוני דולרים, 2021



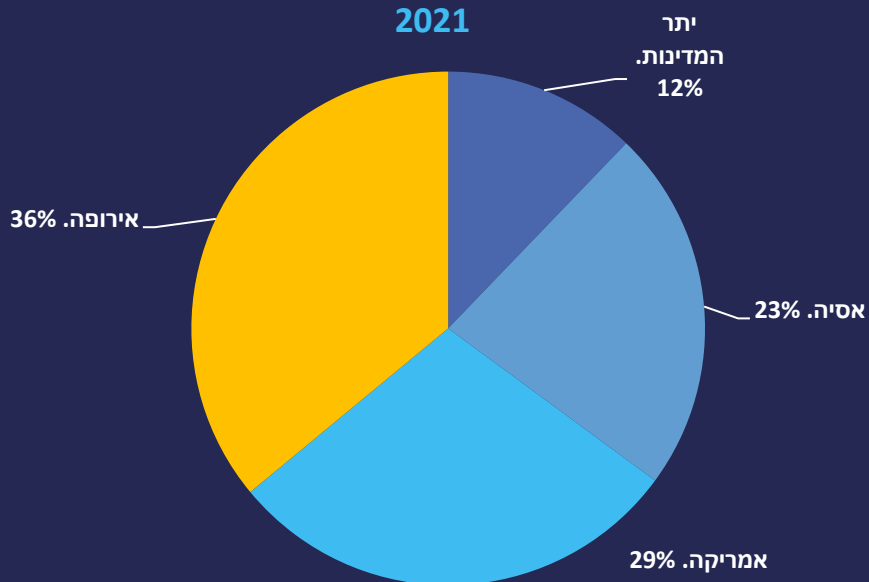


הרכב היצוא התעשייתי

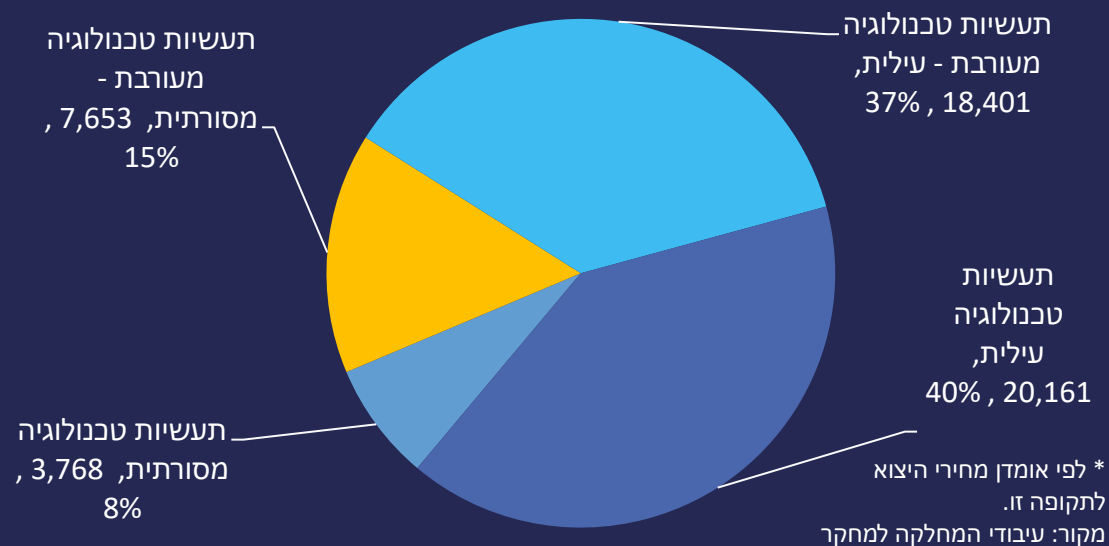
בשנת 2021 יצוא קבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית שב להוות את החלק העיקרי ביצוא בדומה למגמה ב-18 שנים האחרונות למעט השנתיים האחרונות (2019 – 2020). כך בשנת 2021 משקלה של התעשייה העילית עלה בכ-3% לכ-40% מסך היצוא התעשייתי, ביחס לשנת 2020. משקל קבוצת ענפי התעשייה המעורבת – עילית רשם ירידה של כ-5 נקודות אחוז לכ-37%, משקל קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – מסורתית עמד בשנת הנסקרת על כ-15% וקבוצת ענפי התעשייה המסורתית על כ-8%. ניתוח נתוני יצוא הסחורות לפי אזורים גיאוגרפיים מעיד כי חלק ניכר מהיצוא מופנה לאירופה, שוק היעד המסורתי של ישראל. העליה הדולרית ביצוא הסחורות לארצות אירופה נגזרה בעיקר מהתרחבות נומינלית של כ-625% לאירלנד, לצד עליה של כ-72% ביצוא הסחורות לאיטליה ושל כ-35% לבלגיה. עליות אלו קוזזו במעט בשל התכווצות של כ-36% ביצוא הסחורות לבריטניה ושל כ-10% ביצוא להולנד.

התפלגות יצוא הסחורות

2021



היצוא התעשייתי לפי עוצמה טכנולוגית התפלגות ונתונים אבסולוטיים במיליוני דולרים, 2021

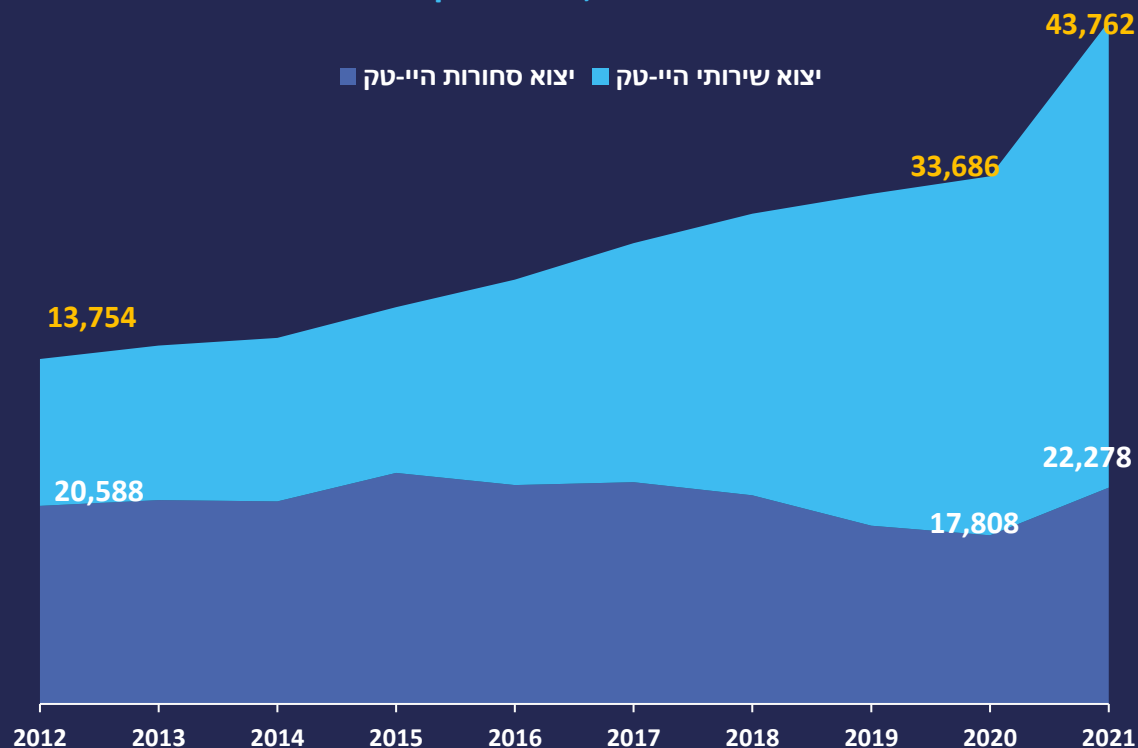




יצוא ההייטק התעשייתי (סחורות ושירותים)

יצוא ענפי היי-טק התעשייתיים מבוססים הן על סחורות (ציוד אלקטרוני, תרופות וכלי טיס) והן על שירותים (תכנות מחשבים ומו"פ). ניתן לראות כי בשנים האחרונות יצוא סקטור השירותים התעשייתיים תופס תאוצה וגדל בעוד יצוא סקטור סחורות ההיי-טק התעשייתיים אינו מתרחב בקצב דומה. מגמה זו, מצביעה על שינוי במבנה יצוא סך ענפי ההיי-טק התעשייתיים, אשר משליכה ובאה לידי ביטוי גם בנתוני היצוא המשקיים.

יצוא היי-טק סחורות ושירותים מיליוני דולרים, נתונים מקוריים





יצוא ההייטק התעשייתי

בבחינה ענפית, ניתן לראות כי יצוא שירותי תכנות המחשבים ועיבוד נתונים מהווה את החלק הארי מסך יצוא שירותי ההייטק התעשייתיים, וכי יצוא ענף המכשור האלקטרוני ואופטי מהווה את החלק העיקרי מיצוא סחורות ההייטק התעשייתיים.

יצוא ההייטק התעשייתי נתונים שנתיים, מקוריים, מיליוני דולרים



יצוא סחורות

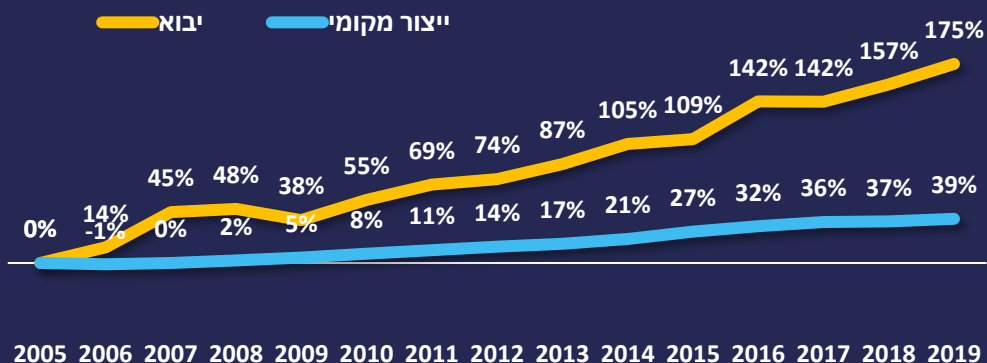
יצוא שירותים

יבוא חומרי גלם והוצאה לצריכה פרטית על מוצרי תעשייה

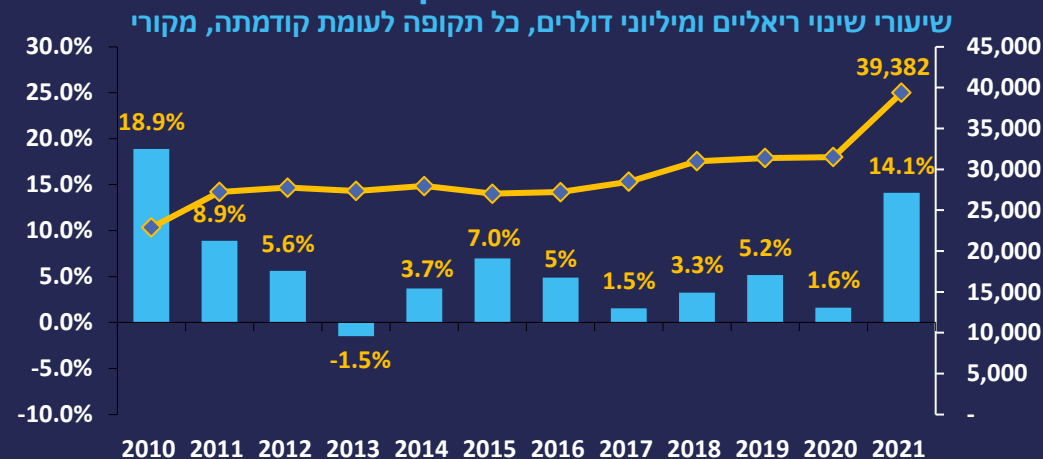
יבוא חומרי הגלם ללא דלקים ויהלומים עלה בשיעור ריאלי של כ- 14.1% בשנת 2021 לעומת 2020 והגיע להיקף של כ- 39.4 מיליארד דולר. מקור העלייה העיקרי היה הודות לגידול של כ- 16.6% ביבוא חומרי גלם לתעשיית האלקטרוניקה, לצד עלייה של כ- 17.2% ביבוא ברזל ופלדה ושל כ- 17.6% ביבוא חומרי גומי ופלסטיקה. גידול ביבוא חומרי גלם לתעשייה מעיד על התרחבות התוצר התעשייתי שתוצריו משמשים ליצוא ולצריכה מקומית.

יחד עם זאת, בבחינת ההוצאה לצריכה פרטית של משקי בית בישראל על מוצרי תעשייה בהתייחס למקור האספקה, ייצור מקומי או יבוא, ניתן לראות כי בשנת 2019 חלה התרחבות בהוצאה של משקי בית על מוצרי תעשייה מיובאים בשיעור גבוה יותר משל מוצרים מייצור מקומי. כך, משנת 2005 גדלה ההוצאה המצטברת לצריכה פרטית על מוצרי תעשייה מיובאים בכ- 175% לעומת כ- 39% בלבד על מוצרי תעשייה כחול – לבן.

הוצאה לצריכה פרטית של משקי בית על מוצרי תעשייה
שיעורי שינוי ריאליים מצטברים משנת 2005, במחירי 2015



יבוא חומרי גלם ללא דלק ויהלומים



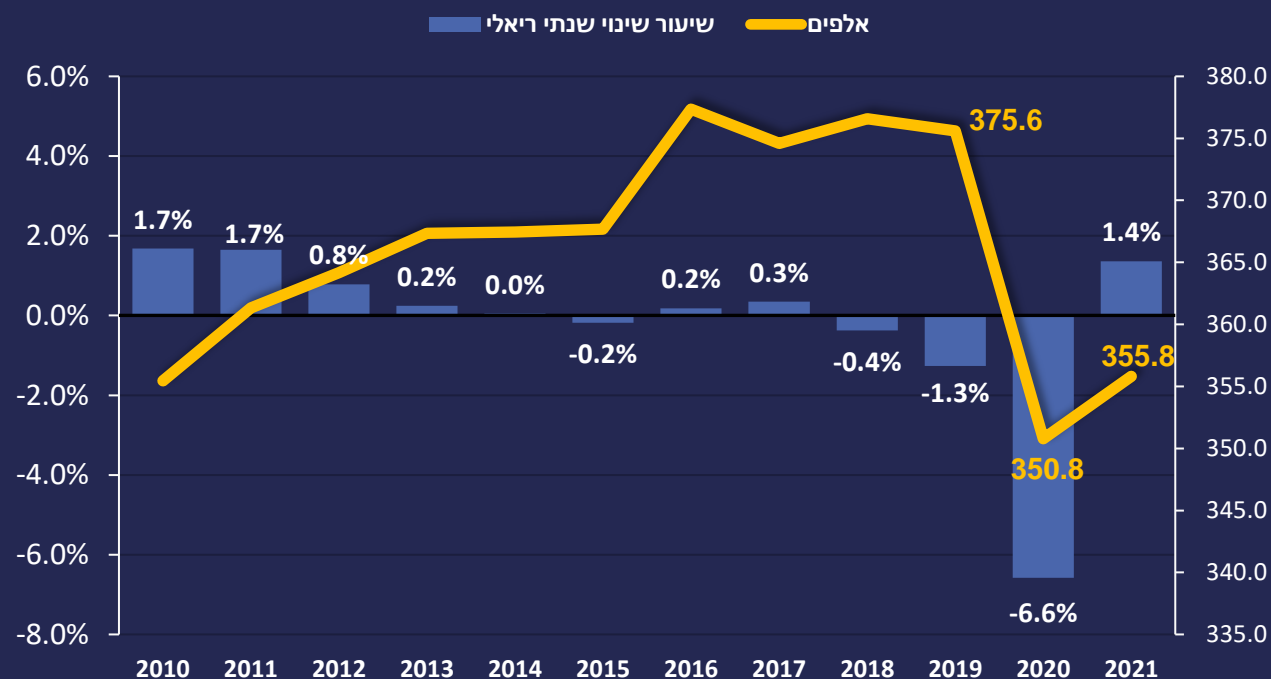
* מבוסס על אומדן מחירי היבוא של שלושה רבעונים ראשונים של 2021



התפתחות מצבת העובדים בתעשייה

בשנת 2021 הועסקו כ- 355.8 אלף עובדים בענפי התעשייה, הכרייה והחציבה. בשנה זו, נרשמו גיוסים במצבת העובדים בקצב של כ- 1.4% בהשוואה לשנה הקודמת, לאחר התכווצות של כ- 6.6% בשנת 2020 אשר הושפעה בין היתר מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה – דהיינו בשנת 2021 גויסו נטו כ- 5,015 איש.

התפתחות מצבת העובדים בתעשייה





מועסקים בתעשייה לפי עתירות

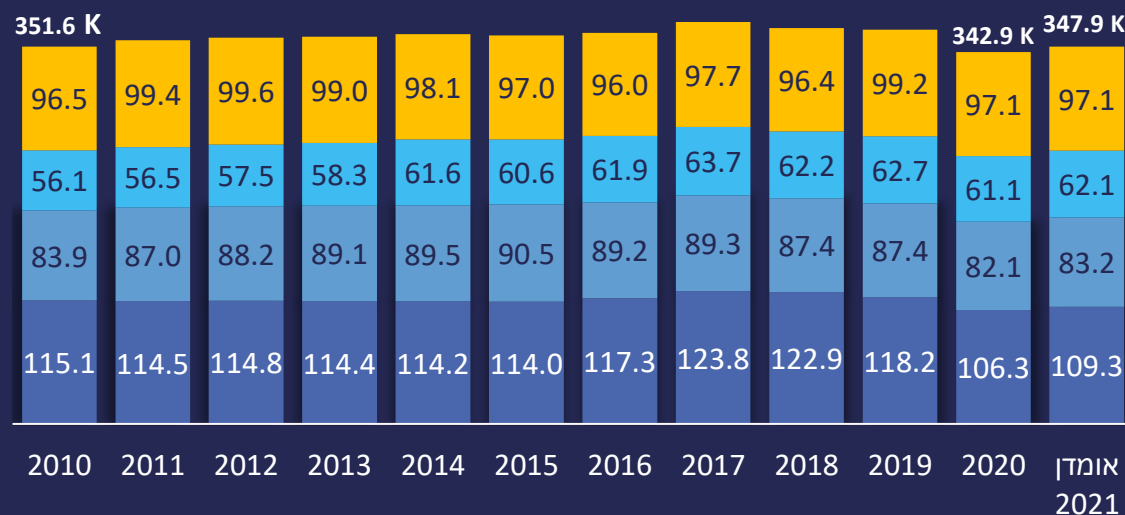
בשנת 2021 חלה התרחבות במצבת עובדי מרבית קבוצות ענפי התעשייה, זאת ככל הנראה על רקע ההתאוששות ממשבר הקורונה וסיום מדיניות הסגרים והפסקת החל"ת. גיוסי המועסקים בתעשייה בשנת 2021 משקפים התרחבות של כ- 2.8% במצבת עובדי ענפי הטכנולוגיה המסורתית, לצד גיוס בקצב של כ- 1.6% בקבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – עילית ושל כ- 1.1% במצבת עובדי קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – מסורתית. קיפאון נרשם במצבת עובדי קבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית. מנגד, ענף הכרייה והחציבה רשם פיטורים בשיעור של כ- 1.5%.

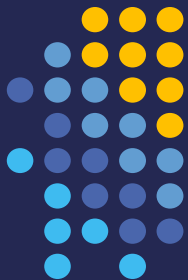
הרכב ההון האנושי בתעשייה מאופיין בעיקר בעובדים המועסקים בתעשיות המסורתיות (מסורתית ומעורבת – מסורתית) המהווים כ- 55% ממצבת העובדים בתעשייה. יחד עם זאת, בשלוש שנים האחרונות אנו עדים להתכווצות קלה בקבוצת ענפים אלה בשל פיטורים בענפי המזון, המשקאות והטבק, הטקסטיל וההלבשה והעץ והריהוט והנייר.

מועסקים בתעשייה

אלפים

- טכנולוגיה מסורתית
- טכנולוגיה מעורבת מסורתית
- טכנולוגיה מעורבת עילית
- טכנולוגיה עילית



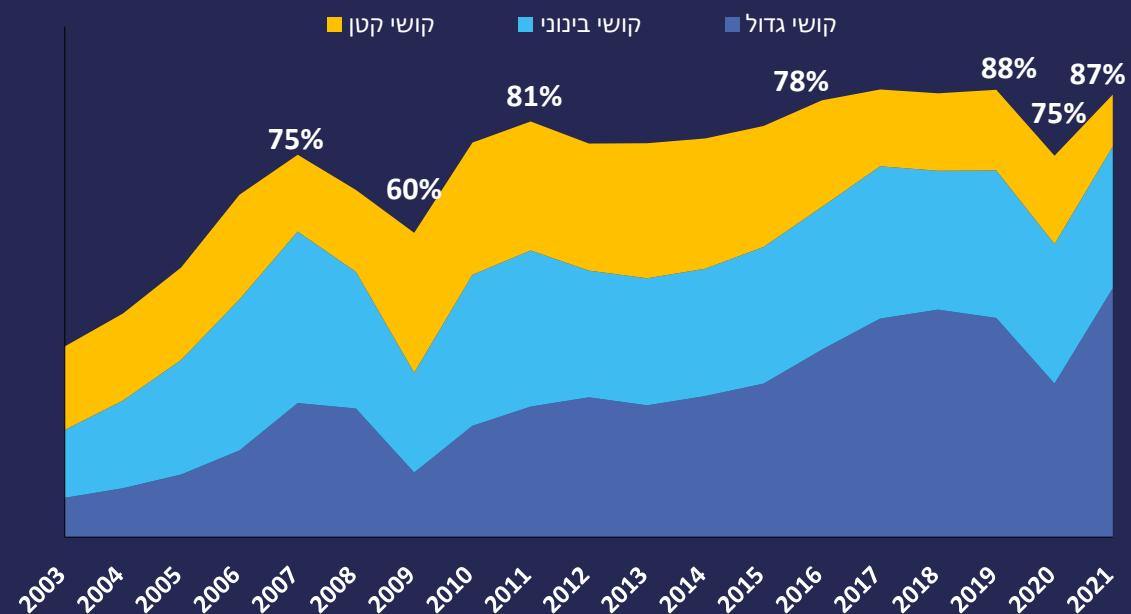


קושי בגיוס עובדים מקצועיים

על אף הירידה בקושי בגיוס עובדים מקצועיים בשנת 2020 לנוכח השפעות משבר הקורונה, בשנת 2021 התמודדו התעשיינים עם קושי ניכר בגיוס עובדים מקצועיים: שיעור החברות המדווחות על קושי בגיוס עובדים מקצועיים עמד בממוצע על כ-87%. ממוצע זה, מצביע על מגמה מתמשכת של קושי ביחס לשנים קודמות. כאמור, אחוז התעשיינים המדווחים על קושי ב-2021 עמד על כ-87% לעומת 75% בשנת 2020, כאשר שיעור המדווחים על קושי גדול זינק בתקופה הנסקרת.

קושי בגיוס עובדים מקצועיים

שיעור התעשיינים המדווחים על קושי, סקר ציפיות בתעשייה





צורכי כוח אדם בתעשייה

היצע המשרות הפנויות בתעשייה עמד בשנת 2021 על כ- 11,950 בממוצע. המשרה המבוקשת ביותר לאיוש הינה פקידים לרישום והובלה של חומרים (כ- 965 משרות לאיוש), אחריה מעבדי לוחות מתכת (פחחים) ורתכים עם ביקוש לכ- 915 עובדים, אחריה חסרים כ- 895 פועלים בלתי מקצועיים בתעשייה. בשנת 2021 פעל אגף חינוך, הכשרה ותעסוקה בהתאחדות התעשיינים לפיתוח ויישום הכשרות מגוונות לעובדים חדשים וקיימים בתעשייה הישראלית באמצעות מסלולי תקצוב שונים ובשיתוף תעשיינים.

צורכי כוח אדם בתעשייה ממוצע 2021, משרות נבחרות



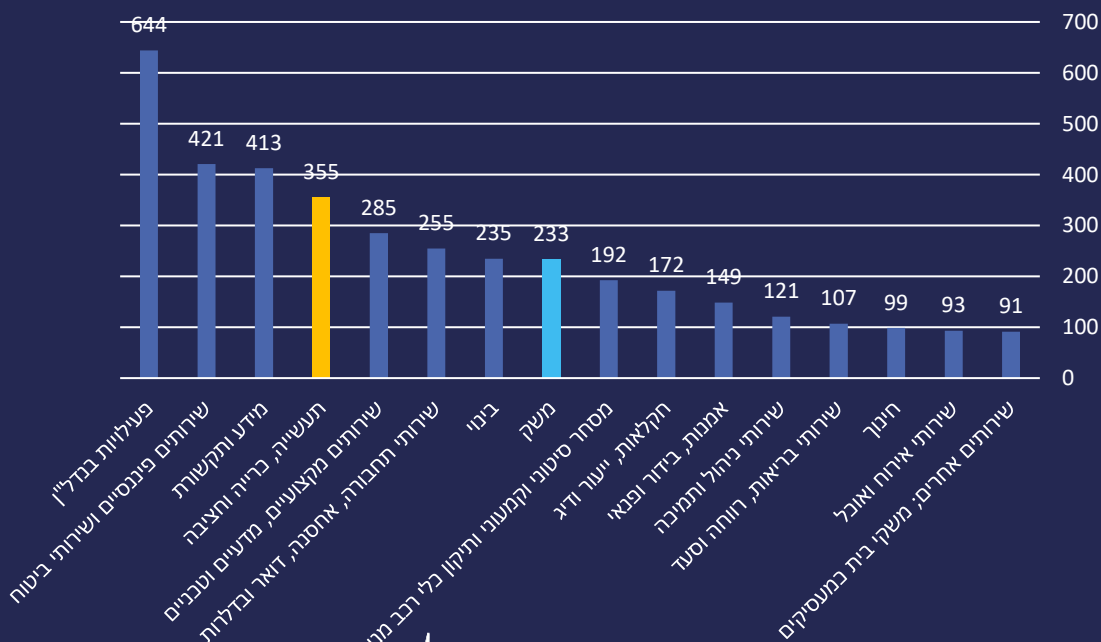


פריון העבודה

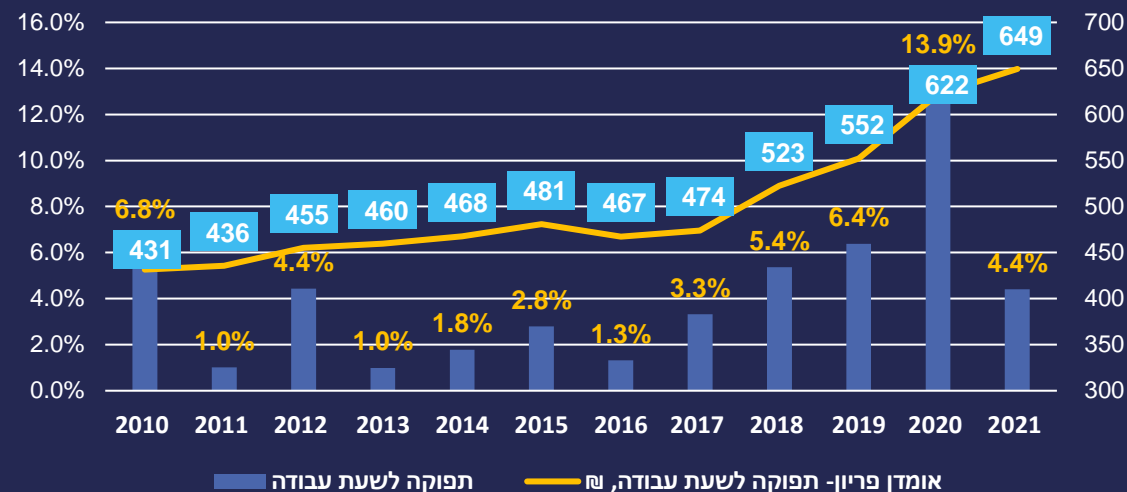
בשנת 2021 חלה האטה בקצב צמיחת הפריון התעשייתי, כך נרשמה התרחבות בשיעור של כ- 4.4%, לאחר גידול חד של כ- 13.9% בשנת 2020. העלייה בפריון העבודה, משקפת את תהליכי ההתייעלות שעוברת התעשייה, שכן בעבור כל שעת עבודה הפיקו התעשיינים תוצר גבוה יותר מבעבר. גידול זה מקורו הן בעליית התוצר השנתי (של כ- 5.7%) והן הודות לעליה מתונה יותר של כ- 1.2% בהיקף שעות העבודה למעשה. ערך התפוקה לשעת עבודה נאמד בכ- 649 ש"ח בשנת 2021. עלות זו גבוהה בכ- 51% מערך הפריון בשנת 2010 שעמד על כ- 431 ש"ח.

בבחינת פריון העבודה ברמת ענפי המשק עולה כי התעשייה הישראלית מתאפיינת בפריון עבודה (ערך מוסף גולמי למשרה) גבוה יחסית למרבית ענפי המשק. כך, בשנת 2018 פריון העבודה בתעשייה היה גבוה בלמעלה מ-50% מהפריון המשקי הממוצע.

ערך מוסף גולמי למשרה, אלפי ש"ח, 2018



התפתחות הפריון התעשייתי שיעור שינוי שנתי ריאלי / ש"ח

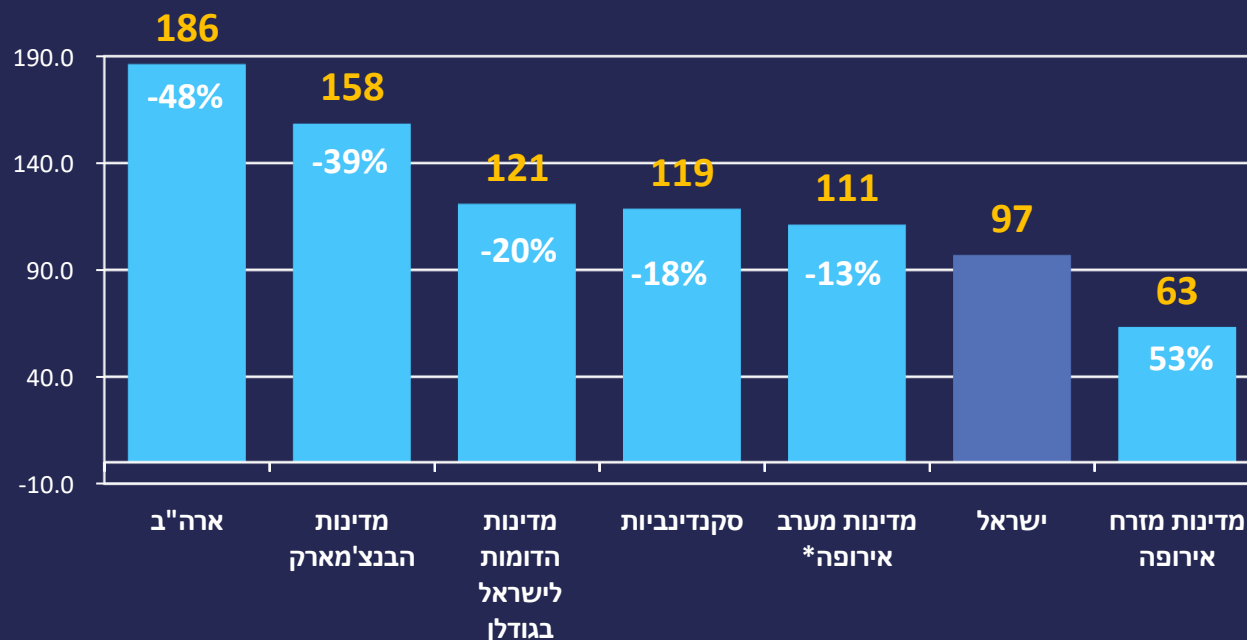




פריון העבודה בתעשייה בהשוואה בינלאומית

הצמיחה בפריון העבודה (תוצר לשעת עבודה) בשנת 2021 משקף צמיחה בפריון כלל קבוצות ענפי התעשייה, תוך האטה בקצב ביחס לשנת 2020: פריון קבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית רשם עלייה של כ- 4.2% (לעומת כ- 7.5%), לצד גידול של כ- 3.3% בפריון קבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – עילית (לעומת כ- 4.8%), עלייה של כ- 1.7% בפריון קבוצת ענפי הטכנולוגיה המסורתית (בהמשך לכ- 11.3%) ושל כ- 0.1% בקבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – מסורתית (בהמשך לכ- 6.6%). למרות מגמת העלייה בפריון התעשייתי בשנים האחרונות, עדיין בהשוואה בינלאומית התעשייה הישראלית מציגה ביצועים נחותים. כך, בשנת 2020 התוצר לעובד היה נמוך בכ- 48% משל עמיתו האמריקאי ובכ- 39% ממדינות הבנצ'מארק.

תוצר למועסק בהשוואה בינלאומית - שנת 2020* באלפי דולרים מותאמי PPP, במחירי 2015



* נתון בריטניה מתייחס לשנת 2019.



הפריון בענפי התעשייה בהשוואה בינלאומית

מקורה של נחיתות זו בפריון התעשייתי, הינה על רקע שני גורמים עיקריים. ראשית, התעשייה הישראלית סובלת ממחסור כרוני בכוח אדם מיומן ומקצועי כתוצאה מהיעדר הכשרה מקצועית וטכנולוגית ראויה. בנוסף, אנו עדים לרמה נמוכה של השקעות במכונות וציוד, כך בשנים 2011-2020 שיעור ההשקעות במכונות וציוד אחר בישראל כאחוז מהתוצר עמד על כ-3.2%, לעומת היקף של כ-4.5% אחוזי תוצר במדינות הדומות לישראל בגודלן ושל כ-4% בממוצע מדינות ה-OECD.

צירוף של גורמים אלו מסביר חלק ניכר מפער הפריון בין ישראל למדינות נוספות בעולם.

יחד עם זאת, ניתן לראות כי קיימת שונות ענפית גבוהה בפריון הענפי, וכי יעילות ענפי הטכנולוגיה העליונה גבוהה יותר בהשוואה למסורתית זאת בדומה ל-OECD. יצוין כי השונות המאפיינת את הפריון בענפי התעשייה הישראלית גבוהה משמעותית משונות הפריון בממוצע מדינות ה-OECD.

הפריון בענפי התעשייה בין ישראל לבין ה-OECD יחס הפריון בין ישראל למדינות נבחרות שווי כוח קנייה ומחירים שוטפים, 2018



נתוני בריטניה, גרמניה, צרפת, בלגיה, איטליה, יפן, קוריאה, לטביה, נורווגיה, פורטוגל לשנת 2017 ממוצע מדינות האיחוד לא כולל את ישראל



התפתחות השכר בתעשייה

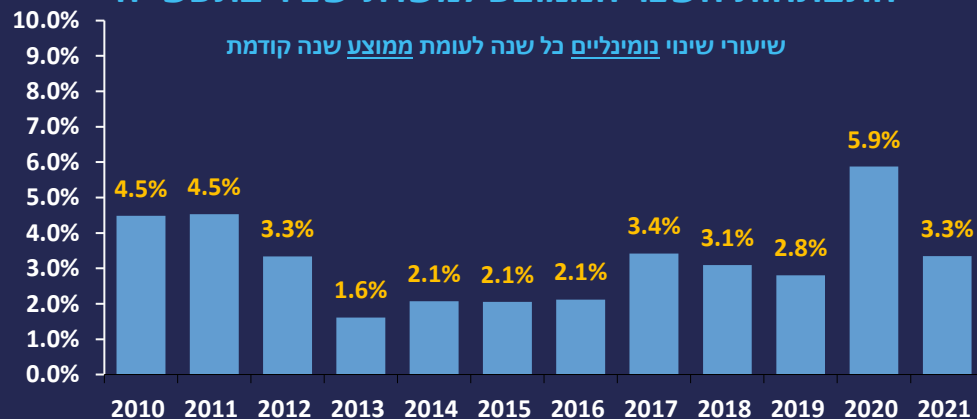
בשנת 2021 נרשם גידול נומינלי (שקלי) של כ- 3.3% בקצב עליית השכר בתעשייה, זאת בהמשך לעלייה של כ- 5.9% בשנת 2020. יצוין, כי הגידול הנומינלי התרחש הן על רקע גידול בשכר לשעת עבודה, והן הודות לעליה מתונה יותר בשעות העבודה למעשה. הגידול בשכר לשעת עבודה הושפע בין היתר מהעלייה בפריון העבודה. כך, השכר החודשי הממוצע למשרת שכיר בתעשייה בשנת 2021 עמד על 16,331 ₪.

עליית השכר בתעשייה בתקופה הנסקרת משקפת גידול נומינלי בשכר כל קבוצות ענפי התעשייה: מעורבת – עילית (כ- 4.4%), מעורבת – מסורתית (כ- 4.2%), מסורתית (כ- 3.3%) ועילית (כ- 3%). מנגד, קיפאון נרשם בשכר הממוצע בענף הכרייה והחציבה.

מבין ענפי התעשייה שרשמו עליה נומינלית בשכרם בלטו ענפי מוצרי העור והאביזרים הנלווים (כ- 13%), טקסטיל והלבשה (כ- 7.5%), מכונות וציוד (כ- 5.9%), מכשור אלקטרוני לבקרה ורפואי (כ- 5.6%) ומוצרי עץ וריהוט (כ- 5.6%).

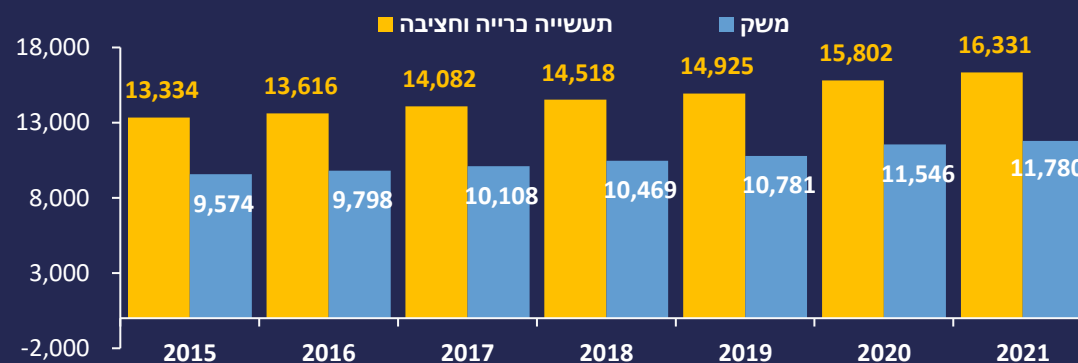
במקביל, גם השכר בענפי ההיי-טק התעשייתיים צמח ורשם בשנת 2021 זינוק נומינלי של כ- 8.6% בענף התכנות והייעוץ בתחום המחשבים, לצד עלייה של כ- 3.1% בשכר ענף המחקר והפיתוח.

התפתחות השכר הממוצע למשרת שכיר בתעשייה



השכר הממוצע למשרת שכיר

2015-2020, ש"ח



שכר - השכר הממוצע למשרת שכיר הינו נתון מקורי, הכולל שכר יסוד, תוספות יוקר, תוספות ותק, הפרשים בעבור תקופות קודמות, מקדמות, תשלומים בעבור שעות נוספות, פרמיות, תגמולים, מענקים ותוספות למיניהם (שוטפים או חד-פעמיים), כגון כונוניות, תורניות, משכורת "חודש 13", קצובת נסיעה, קצובת הבראה, גמול השכלה, גמול השתלמות ותשלומים בעבור אחזקת רכב. השכר ברוטו אינו כולל הוצאות עבודה נוספות וסכומים שהמנהל משלם לקרנות (כגון קרנות פנסיה או ביטוח בעבור השכירים).

מקור: עיבוד המחלקה למחקר כלכלי לנתוני הלמ"ס.



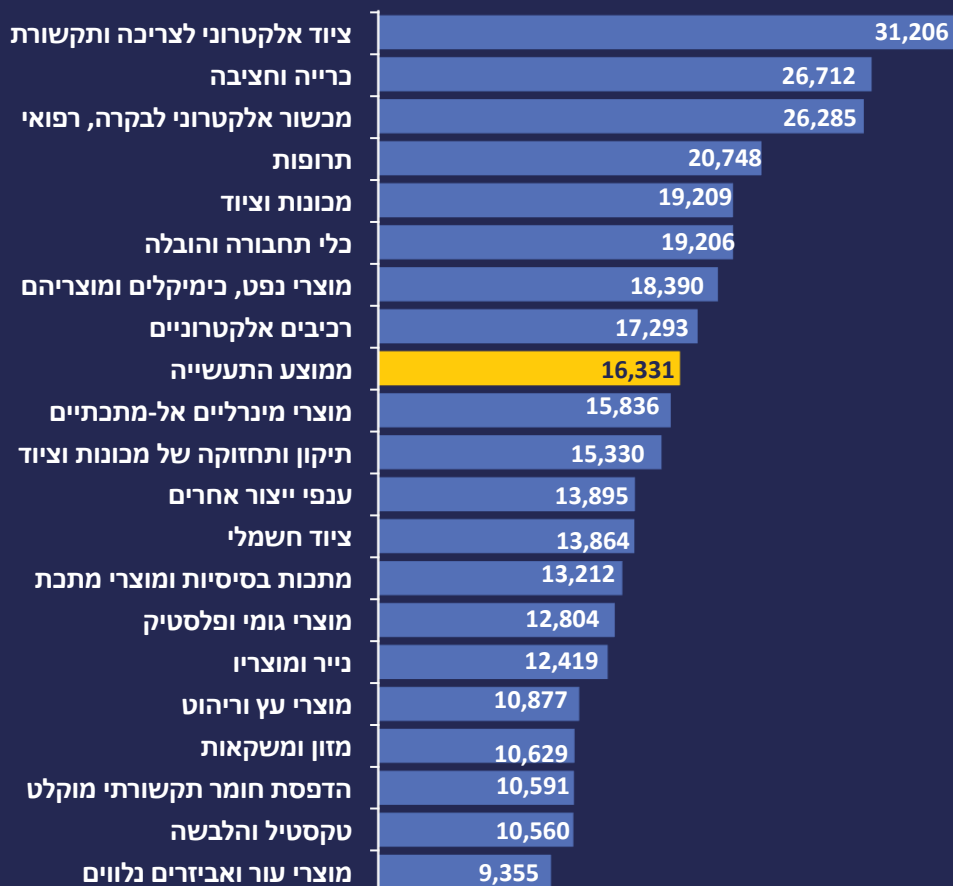
שונות ניכרת ברמות השכר בתעשייה

כאמור, השכר הממוצע למשרת שכיר בתעשייה בשנת 2021 עמד על 16,331 ש"ח בחודש אשר גבוה בכ- 30% מהשכר הממוצע במגזר העסקי ובכ- 57% ממוצע השכר החודשי בקרב המגזר הציבורי. לפיכך, השכר בתעשייה גבוה בכ- 39% מהשכר הממוצע במשק (11,780 ש"ח לחודש) ופי 3.1 משכר המינימום בתקופה הנסקרת (5,300 ש"ח בממוצע).

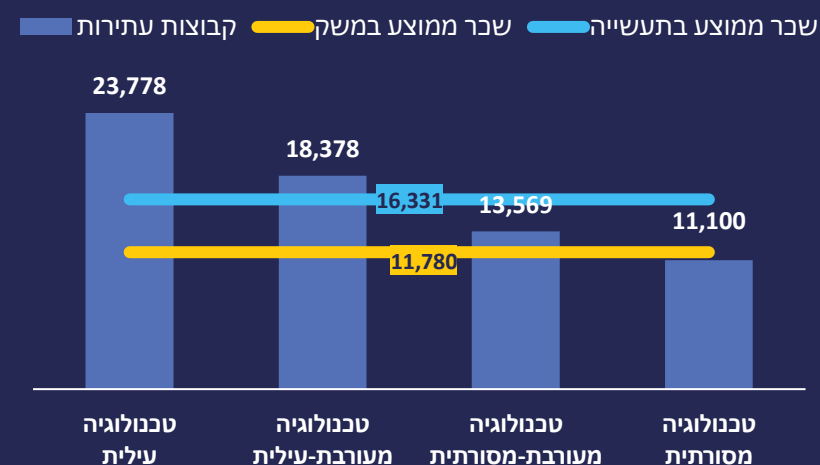
אולם, שכר ממוצע זה, משקף שונות רבה בין ענפי התעשייה השונים: בעוד השכר החודשי הממוצע בענפי הטכנולוגיה העילית נאמד בכ- 23,778 ש"ח לחודש בשנת 2021, הרי שבענפי הטכנולוגיה המסורתית נאמד השכר החודשי הממוצע בכ- 11,100 ש"ח, נמוך בכ- 53% מהשכר בענפי הטכנולוגיה העילית, אך עדיין יותר מכפול משכר המינימום.

בשנת 2021, הוביל ענף הציוד האלקטרוני לצריכה ותקשורת את טבלת השכר בתעשייה, עם שכר חודשי ממוצע של כ- 31,205 ש"ח, למעלה מפי 2.5 מהשכר הממוצע במשק. אחריו, מובילים ענפי הכרייה והחציבה והמכשור האלקטרוני לבקרה ורפואי עם שכר של 26,710 ש"ח ו- 26,285 ש"ח בממוצע לחודש בהתאמה. מנגד, ענף מוצרי העור נותר בתחתית טבלת השכר עם שכר חודשי ממוצע של 9,355 ש"ח. נדגיש, כי רמת שכר זו עדיין גבוהה בכ- 77% משכר המינימום הממוצע בשנת 2021.

שכר חודשי ממוצע למשרת שכיר 2021, ₪



שכר חודשי ממוצע למשרת שכיר בש"ח שנת 2021

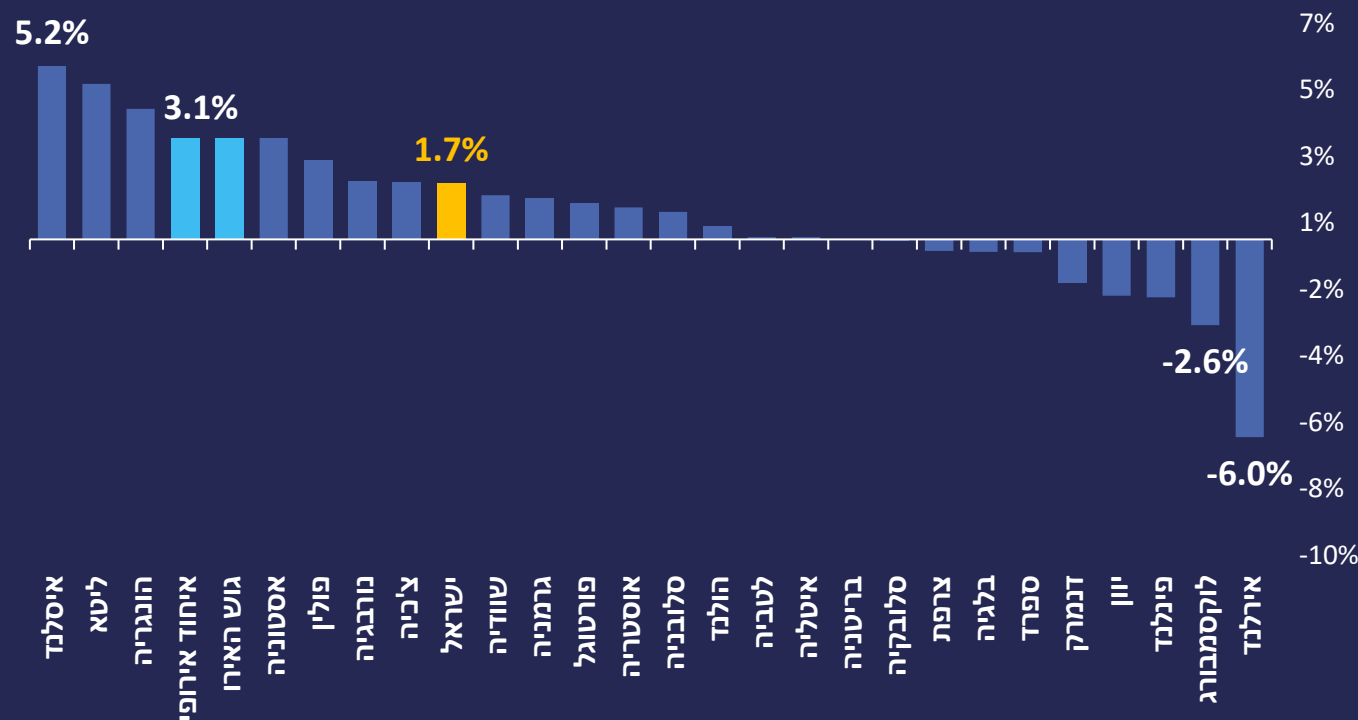


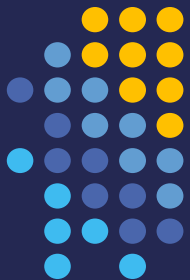


מדד עלות ליחידת עבודה בתעשייה

בבחינת עלות לשעת עבודה בהשוואה בינלאומית עולה כי בשנים 2012 – 2019 נרשמה עלייה ממוצעת של כ- 1.7% במדד העלות ליחידת עבודה בתעשייה הישראלית לעומת גידול ממוצע של כ- 3.1% באיחוד האירופי ובגוש האירו.

מדד עלות ליחידת עבודה בתעשייה שיעור שינוי שנתי ממוצע 2012-2019





יבוא מכונות וציוד תעשייתי

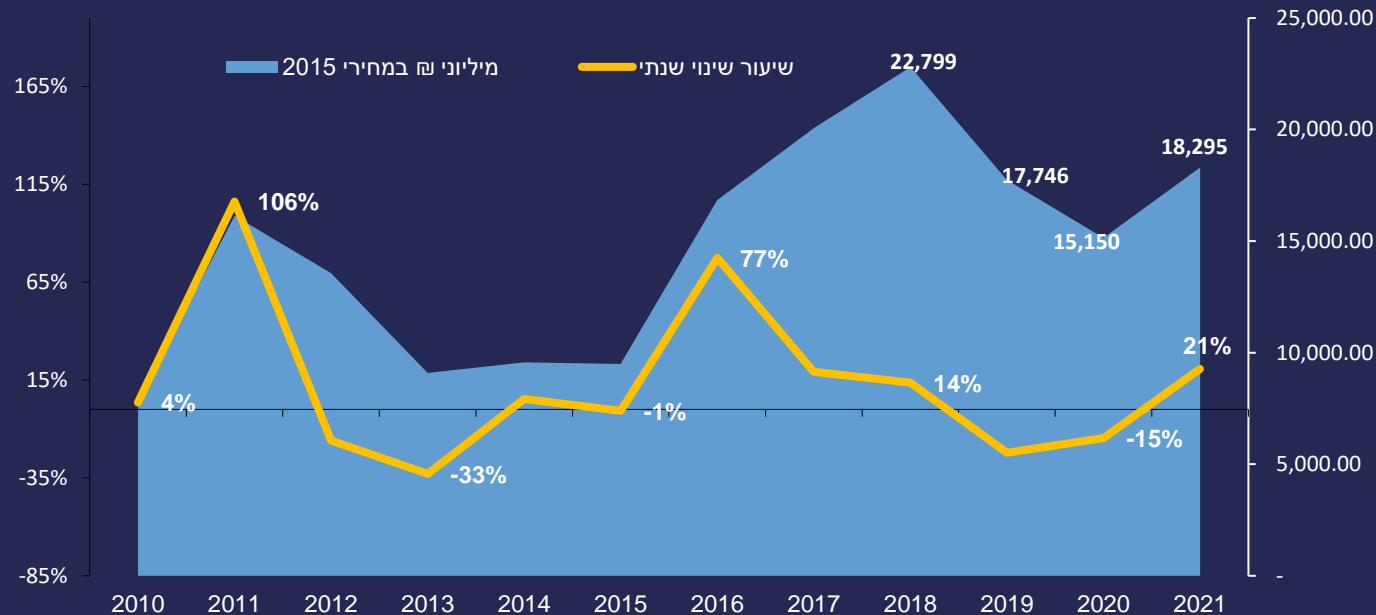
בשנת 2021 חלה עליה בקצב השקעות התעשייה במכונות וציוד מיבוא: צמיחה ריאלית של כ- 21%, זאת לאחר ירידה של כ- 15% בשנת 2020. כך, סך ההשקעה השנתית במכונות וציוד מיבוא עמדה על היקף של כ- 15.6 מיליארד ₪ (במחירים שוטפים).

בשנת 2021 חלה צמיחה ריאלית בהשקעות בכלל קבוצת ענפי התעשייה: כ- 28.7% בקבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית, כ- 38.5% בקבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – מסורתית, כ- 29.6% בקבוצת ענפי הטכנולוגיה המסורתית ושל כ- 19.8% בקבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת – עילית.

עליה בתקופה הנסקרת מיוחסת בעיקרה לזינוק חד בהשקעות קבוצת ענפי הטכנולוגיה העילית, המהווה כ- 42% מסך ההשקעות בתעשייה.

פחת מואץ - בשנת 2020 הוחלט על תקנות חדשות המקנות הטבת כפל פחת למפעל תעשייתי אשר יבצע השקעות במכונות וציוד בין המועדים 1.9.2020 ועד 30.6.2021. בסקר שבוצע באגף כלכלה בהתאחדות התעשיינים נמצא ש- 54% ממשבי הסקר הקדימו ו/או הגדילו ו/או ביצעו השקעות שלא תוכננו מראש לאור הפחת המואץ."

יבוא מכונות וציוד התעשייה שיעורי שינוי ריאליים שנתיים

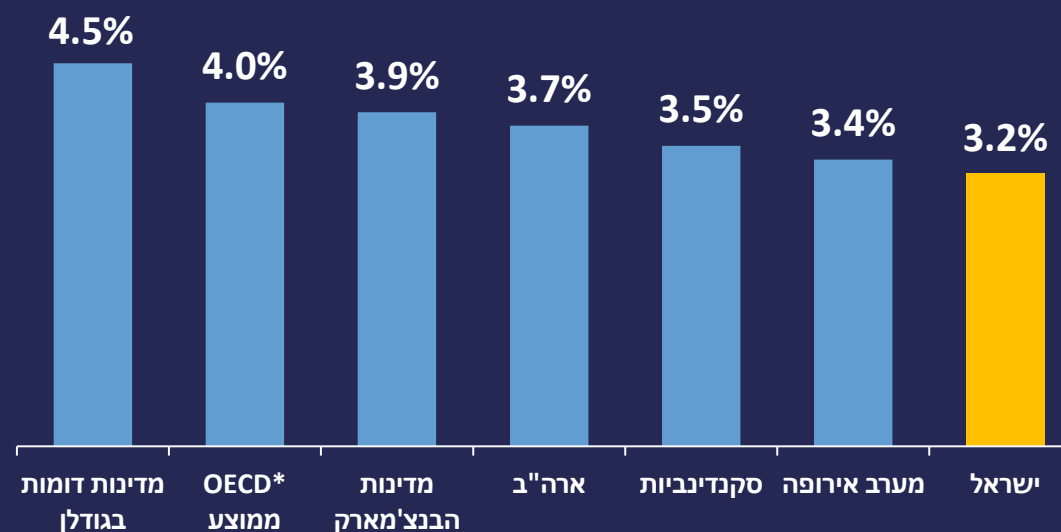




השקעות במכונות וציוד

בבחינת עולמית, ניתן לראות כי ישראל מפגרת מאחור מבחינת היקפי השקעה במכונות וציוד (כולל נשק וללא כלי תחבורה) כאחוז מהתוצר. כך, היקף השקעות בישראל עומד על כ- 3.2% אחוזי תוצר בממוצע השנים 2011-2020 לעומת היקף של כ- 4.5% אחוזי תוצר במדינות הדומות לישראל בגודלן ושל כ- 4% בממוצע מדינות ה-OECD.

השקעות במכונות וציוד אחר כאחוז מהתוצר מחירים קבועים במונחי שווי כוח הקנייה, ממוצע 2011-2020



* ממוצע פשוט של המדינות החברות בכל קבוצה מכונות וציוד אחר: נכסי מכונות וציוד אשר אינם נכללים בהגדרת כלי תחבורה ומערכות נשק.



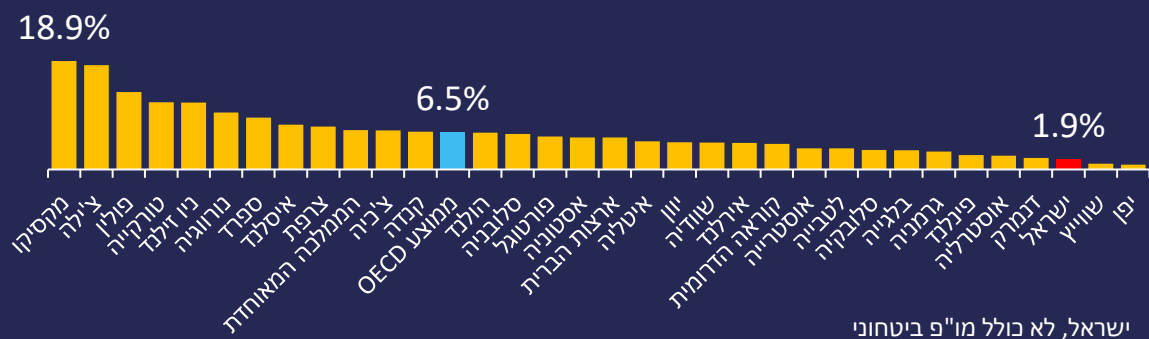
תקציב הרשות לחדשנות ומענקים בחוק עידוד השקעות הון

התעשיינים הישראלים מתמודדים עם שחיקה מתמשכת בתקציבי התמיכה הממשלית. מאז שנת 2001 נשחק משקלם של מענקי עידוד ההשקעה בהון פיסי ובמו"פ כאחוז מתוצר התעשייתי. כך, משקל המענקים הממשלתיים למו"פ ירד מכ- 2.1% בשנת 2001 לכ- 1.5% ב-2020, בעוד משקל המענקים הממשלתיים במסגרת חוק עידוד השקעות הון ירד מכ- 0.9% לכ- 0.2%, בהתאמה.

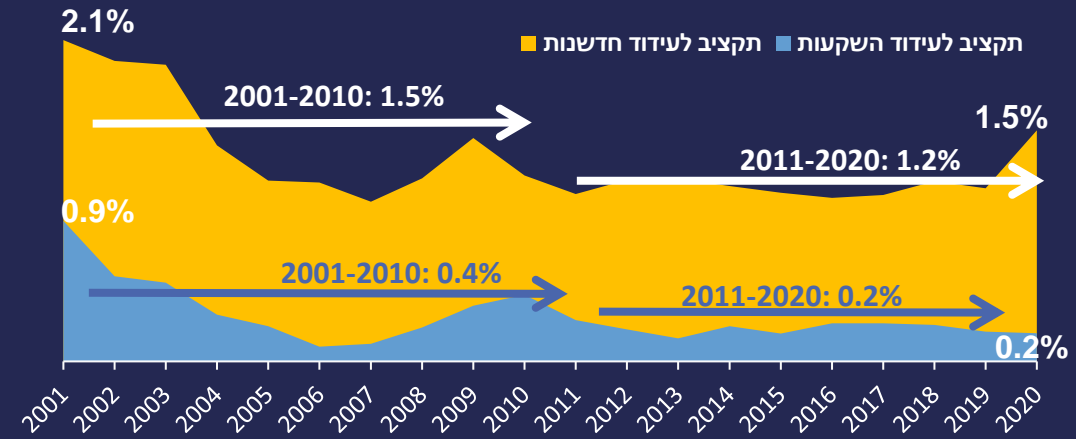
שחיקה זו, פוגעת ביכולתם של התעשיינים להציג חדשנות, לפתח יתרונות יחסיים ולבסס מנועי צמיחה עסקיים חדשים. גם מהשוואה בינלאומית ניתן להבחין בנחיתות התקציבים הממשלתיים, בשנת 2019 חלקו של המימון הממשלתי למו"פ בישראל היה בין הנמוכים ביותר מבין המדינות המפותחות ועמד על כ- 1.9% בלבד, זאת לעומת כ- 6.5% במוצע מדינות ה-OECD.

יחד עם זאת ישראל היא שיאנית הוצאה למו"פ אזרחי כאחוז מהתוצר בשנת 2019 אשר עמד על 5.1% מהתוצר. כך, ישראל מסתמכת בעיקר על מקורות מימון חיצוניים על מנת לרכז את פעילות המו"פ בארץ.

המימון הממשלתי להוצאה הלאומית למו"פ אזרחי נמוך בהשוואה בינלאומית כאחוז מסך מקורות המימון, 2019



תקציב הרשות לחדשנות ומענקים בחוק עידוד השקעות הון כאחוז מהתוצר התעשייתי



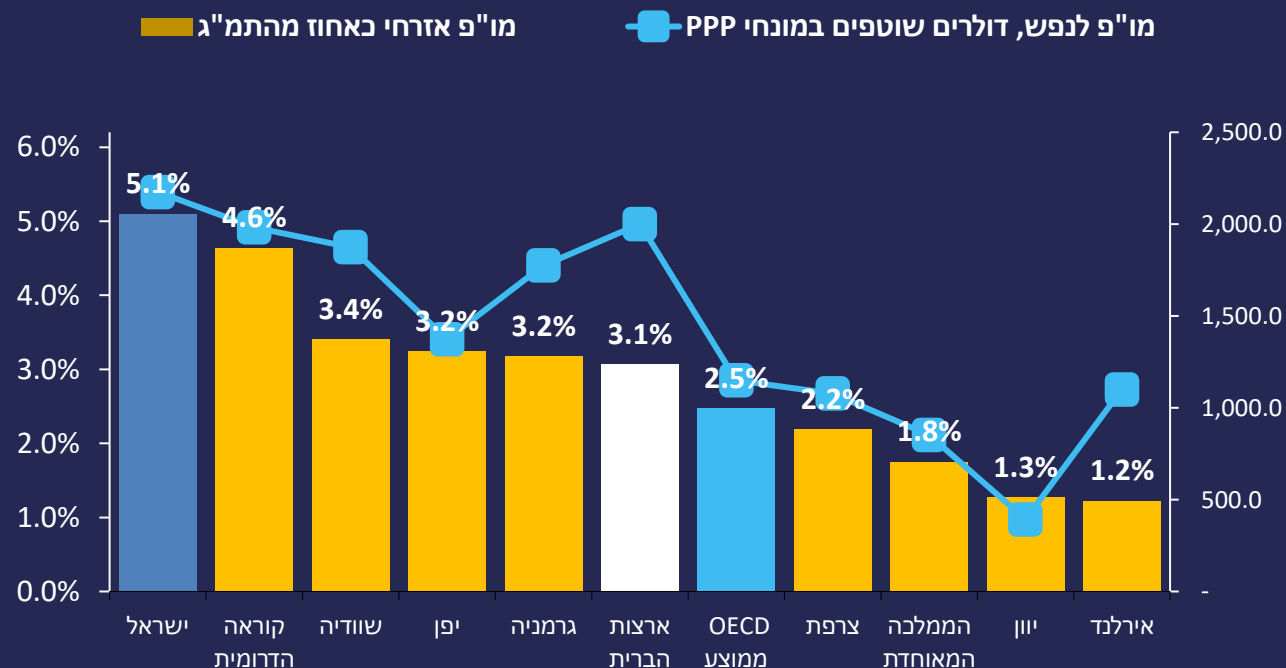
מקור: עיבודי המחלקה למחקר כלכלי לנתוני הרשות לחדשנות, הרשות להשקעות ופיתוח ולמ"ס.



השקעות במחקר ופיתוח

יחד עם זאת, בבחינת סך ההשקעות במו"פ אזרחי, ישראל שיאנית ההשקעה במחקר ופיתוח אזרחי בשווי של כ- 2,175 דולר לנפש (במונחי PPP) מהווים כ- 5.1% מהתוצר הישראלי. כאומת היי-טק, ישראל מובילה על-פני מדינות כמו קוריאה הדרומית, שוודיה, יפן וארה"ב ונמצאת בהפרש ניכר ממוצע ה-OECD עם כ- 2.5% בלבד בהשקעות במו"פ אזרחי.

ישראל - מובילה עולמית בהשקעות במו"פ אזרחי כאחוז מהתוצר, במונחי שווי כוח קנייה, 2019

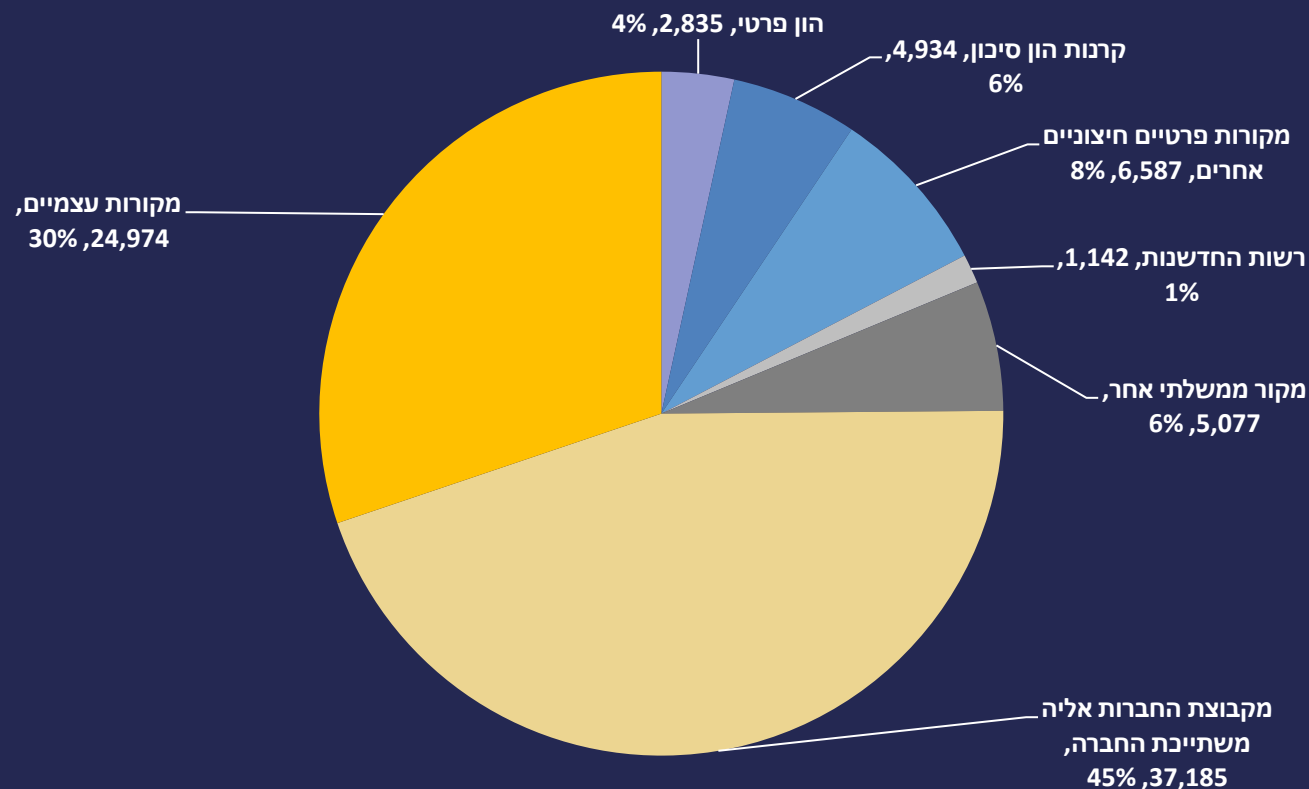




השקעות במחקר ופיתוח

סך היקף המימון להוצאות מחקר ופיתוח עמד בשנת 2019 על כ- 82.7 מיליארד ₪. בבחינת מקורות המימון להשקעות אלו בישראל עולה כי מקור המימון העיקרי הינו מגורמים פנימיים (כ- 75% מהיקף המימון) כגון: קבוצת החברות אליה החברה שייכת או מקורות עצמיים. בנוסף, כ- 17% מההוצאות על מחקר ופיתוח ממומנות על ידי גורמים חיצוניים (הון פרטי / קרנות הון סיכון/ מקורות פרטיים חיצוניים אחרים) וכ- 8% בלבד ממומן במימון ממשלתי וקרנות בינלאומיות בהיקף של כ- 6.2 מיליארד ₪.

מקורות המימון לסך ההוצאות למו"פ במיליוני ₪ ואחוזים, 2019



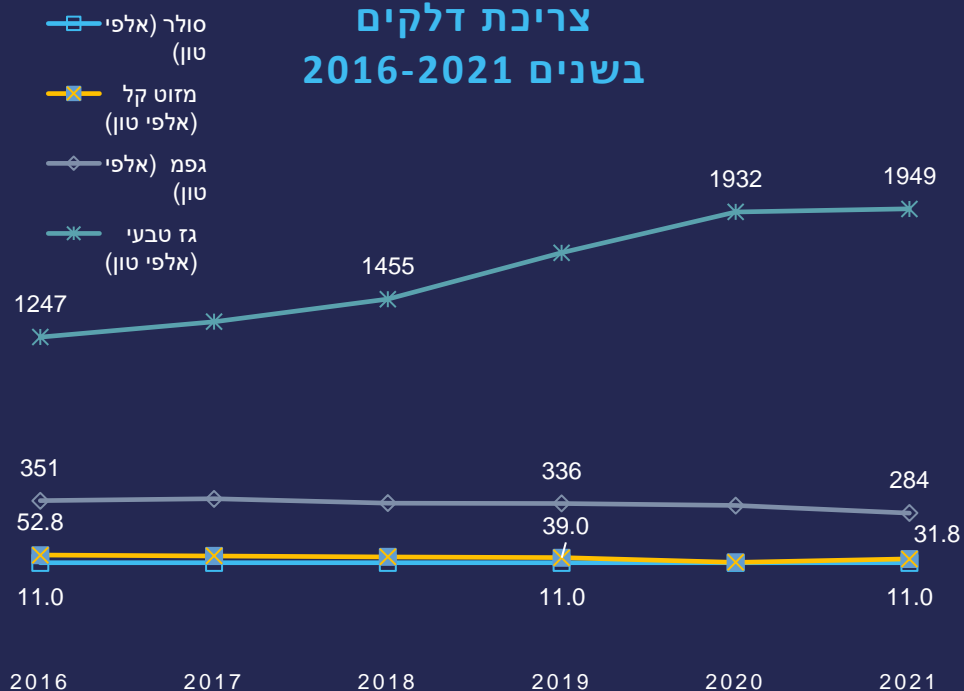


הוצאות התעשייה על חשמל ודלקים

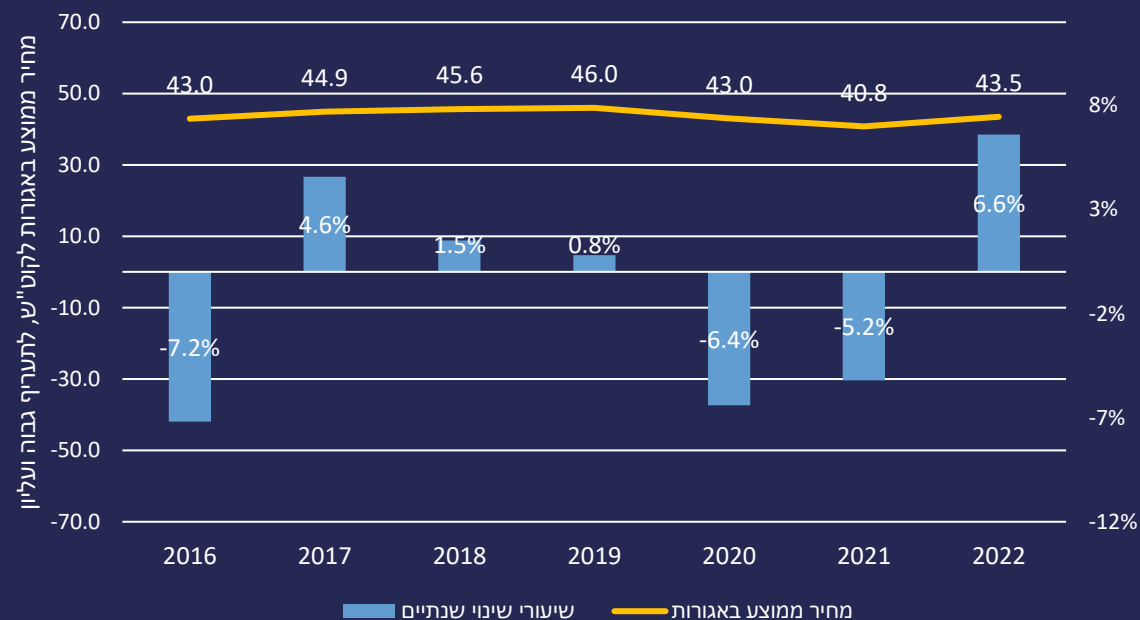
על רקע ההתפתחויות במזרח אירופיה, תעריפי החשמל בישראל צפויים לעלות בצורה ממותנת יותר בהשוואה למדינות רבות בעולם בדגש על אירופה עקב השימוש בגז טבעי מקומי. עד לשנת 2021 מחירי הדלקים היו בירידה, אולם עליית מחירי הפחם והנפט צפויים להכביד על התעשייה בשל השפעתם על מחירי החשמל והדלקים לתחבורה.

בתחילת שנת 2022 רשות החשמל פרסמה את החלטה מספר 62302 בדבר עדכון תעריפי החשמל. לפי ההחלטה, העלייה בתעריפי החשמל למגזר העסקי עומדת על למעלה מ-9% החל מ-1 בפברואר 2022. לאור הקטנת הבלו ל-1 ₪ לטון פחם העלייה בתעריפי החשמל תתמתן וצפויה לעלות בכ-6.6% למתח עליון וגבוה בממוצע.

צריכת דלקים בשנים 2016-2021



תעריף החשמל הממוצע לצרכני מתח גבוה ומתח עליון (באגורות), 2016-2022, שיעורי שינוי שנתיים





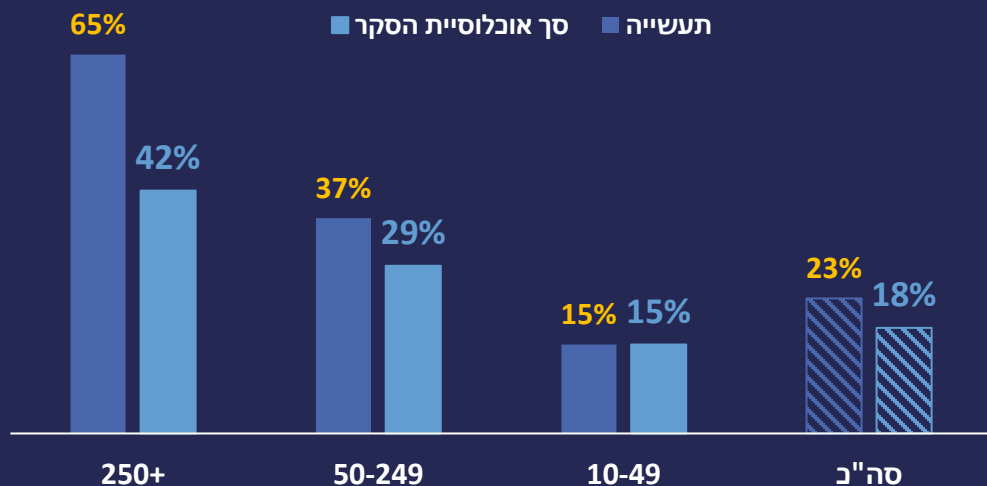
סקר שימושים בטכנולוגיות מידע ותקשורת (ICT) הגנת סייבר בעסקים

לקראת סוף שנת 2021 פרסמה לראשונה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה סקר בנושא שימושים בטכנולוגיות מידע ותקשורת (ICT) והגנת סייבר בעסקים.

כ- 51% מהעסקים בקרב חברות התעשייה (כולל כרייה וחציבה, חשמל ומים) רוכשים שירותי ענן. בהסתכלות לפי עתירות טכנולוגית בתעשייה ניתן לראות כי ככל שרמת העתירות עולה כך שיעור העסקים הרוכשים שירותי ענן גדל: כ- 65% מהעסקים בתעשייה העילית רוכשים שירותי ענן, לצד כ- 58% בתעשייה המעורבת – עילית, כ- 52% בתעשייה המעורבת – מסורתית וכ- 42% בתעשייה המסורתית. במקביל, בקרב ענפי השירותים ניתן לראות כי כ- 88% מהעסקים בתחום השירותים עתרי הידע רוכשי שירותי ענן לעומת כ- 47% מהעסקים בתחום השירותים דלי המו"פ.

עוד עולה מהסקר כי בכלל אוכלוסיית הסקר כמעט אחד מכל 5 עסקים (כ- 18%) חווה תקיפת סייבר, וכי ענפים בעלי עוצמה טכנולוגית דיגיטלית גבוהה חווים תקיפות סייבר רבות יותר. בבחינת שיעורי העסקים שעברו תקרית סייבר לפי גודל עולה כי בתעשייה כ- 65% מהמפעלים המעסיקים 250 עובדים ומעלה חוו תקיפת סייבר (לעומת כ- 42% בסך אוכלוסיית הסקר), זאת לצד כ- 37% מהמפעלים המעסיקים 50 – 249 עובדים (לעומת כ- 29% בסך אוכלוסיית הסקר) וכ- 15% במפעלים קטנים המעסיקים 10- 49 מועסקים (בדומה לשיעור בסך האוכלוסייה).

שיעור העסקים שעברו תקרית סייבר בכלל אוכלוסיית הסקר ובתעשייה



אחוז העסקים הרוכשים שירותי ענן לפי עוצמה טכנולוגית

